

INSTITUTIONEN FÖR GLOBALA STUDIER

MASKULIN VEGANISM OCH NEUTRAL DJURETIK

En kritisk diskursanalys av mötespunkterna mellan
veganism och genuspraktiker i en svensk samtida
kontext

Ulrika Hofstedt

Examensarbete för kandidatexamen i Globala Studier, 15 hp

Bachelor thesis in Global Studies

Termin/år: Vårterminen 2019

Handledare: Marie Widengård

Examinator: Anders Burman

Abstract

The practice of veganism is becoming more and more common. While feminist theories show veganism to be anti-patriarchal in nature, new research has indicated that both hegemonic and hybrid masculinities could be performed and sustained through a vegan lifestyle. The aim of this study was to explore what the implication of a masculinised veganism would be for veganism as an ideology of anti-oppression. Drawing upon critical feminist theory and previous gender and human-animal studies, this research focuses on the intersection of veganism and gender practice in a contemporary Swedish context, through a critical discourse analysis of several blog posts and editorials. The results of the study indicate the presence of both a new masculine veganism and gender neutral animal ethics. The intertextual meeting of these vegan practices implicates that veganism has become an arena for both the reproduction of the ideals of hegemonic masculinity and a practice of hybrid masculinities. This in turn indicates reproduction of speciesism and patriarchal gender structure.

Keywords: veganism, feminism, meat, performativity, global studies, gender studies, critical animal studies, masculinity, oppression

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning	2
1 Introduktion och bakgrund	4
1.1 Syfte och frågeställningar	5
1.2 Relevans	6
1.3 Avgränsningar	7
2 Teori och tidigare forskning	8
2.1 Socialkonstruktivistisk genusteori	8
2.1.1 Hegemonisk och hybrid maskulinitet	9
2.2 Speciesism och intersektionalitet	11
2.3 Kött och genusperformativitet	14
2.4 Feministisk veganism	14
2.5 Veganism och maskulinitetsstudier	16
3 Metod	18
3.1 Kritisk diskursanalys	18
3.1.1 Fairclough's modell	20
3.1.2 Tillämpning av metod och teori	21
3.1.3 Begränsning av vald metod	22
3.2 Urval	23
3.2.1 Beskrivning av urval/material	24
Jävligt Gott	24
Djurens Rätt	24
3.3 Datainsamling	25
3.4 Analysmetod	26
3.5 Etiska överväganden	28
3.5.1 Positionering	28
	2

3.6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet	29
4 Resultat och analys	30
4.1 Jävligt Gott	30
4.1.1 Kött är jävligt gott	30
4.1.2 Klimatet, människan och framtiden	35
4.1.3 Maskulin veganpraktik	36
4.2 Djurens Rätt	38
4.2.1 För djurens skull	39
4.2.2 För människans skull	41
4.2.3 En 'könsneutral' veganism	43
5 Diskussion och slutsatser	44
Referenser	49
Bilaga 1 – Materialförteckning	52

1 | Introduktion och bakgrund

Veganism, praktiken att inte äta eller på annat sätt nyttja djur som resurser, har länge varit en närvarande företeelse i mänsklig historia. Ibland har praktiken motiverats av religiösa skäl, ibland har den berott på en avsaknad av resurser (Svärd, 2017). Inom media har veganism frammanat både åtlöje och ilska, men har också illustrerats som en framtida norm (jfr. Gålmark, 2005).

Mycket tyder på att vi idag är i en förändring av konsumtionsmönstren, där många ställer om till att i högre utsträckning äta en vegetarisk kost. I den årliga Matrapporten, som sammanställs av kommunikationsbyrån Food & Friends (2019), syns en tydlig ökning av vegetarisk kosthållning i Sverige. Enligt rapporten är det främst praktiken hos kvinnor och unga som står för denna ökning, men ökningen syns även bland män och äldre. FNs klimatpanel IPCCs senaste rapport påtalar en omställning av världens jordbruk och uppmantrar en mer plantbaserad kosthållning (IPCC, 2019, s. 26). Detta återspeglas även i åsikt och praktik hos svenska folket, vilket gjort uttrycket 'äta mindre kött' bekant (jfr. Food & Friends, 2019).

'Veganism' uppstod som begrepp i samband med att en grupp bröt sig ut från det brittiska "The Vegetarian Society" och istället bildade "The Vegan Society". Uppbrottet berodde på att definitionen av vegetarianism förändrats från att innebära ett avståndstagande från nyttjandet av djurprodukter till att endast innebära en kost fri från kött (de Boo, 2014). The Vegan Society har senare förtydligat sin definition av veganism, vilken också har kommit att hänvisas till av olika djurrättsorganisationer och veganföreningar, bland andra de svenska Djurens Rätt och Veganföreningen:

[...] en filosofi och levnadssätt som försöker undvika - så långt som det är möjligt och praktiskt genomförbart - alla former av förtryck av, och grymhet mot, djur för mat, kläder eller i något annat syfte; och i förlängningen förespråka utveckling och användning av djurfria alternativ till fördel för människor, djur och miljö. (de Boo, 2014, s. 6, egen övers.)

Vad vi konsumerar, hur vi talar om mat och vem som utför arbetet kring produktionen av maten återfinns inom genusforskningen. Genusperformativitet sker inom alla olika arenor i samhället och genom livet, och så även inom matkonsumtion (Greenebaum & Dexter, 2017). Studier av

genusperformativitet har vid flertaliga tillfällen visat på hur köttätande och maskulinitet hänger ihop och att en förskjutning till en vegansk diet skulle innebära utmaning av maskulina praktiker och manlig dominans (Adams, 2017; Gaard, 2011; Buerkle, 2009; Greenebaum & Dexter, 2017). I feministiska kretsar beskrivs veganism rentav som antipatriarkal och förespråkas som en feministisk strategi (Gaard, 2011; Gålmark, 2005). Intressant nog pekar resultaten från de senaste årens forskning på någonting helt annat. Här synliggörs att diskursiva och sociala praktiker inom veganism antingen reproducerar en traditionell hegemonisk maskulinitet, eller bidrar till att utveckla en ny form av hybrid maskulinitet, och därmed inte utmanar ojämlika genusstrukturer (Mycek, 2018; Hart, 2018; Greenebaum & Dexter, 2017; Stenberg, 2017). Medan Raewyn Connell ursprungligen beskrev hybrida maskuliniteter som lokala variationer utan särskild vikt, har andra hävdade att de är ett tecken på att ojämlika strukturer håller på att uppluckras. Bridges & Pascoe (2014) menar dock att hybrida maskuliniteter legitimerar patriarkal genusordning (s. 256).

Tidigare forskning indikerar därmed att vegansk praktik befinner sig i en förändringsprocess, och att veganism som en tidigare feminiserad arena håller på att maskuliniseras.

Jag ämnar i min studie fortsätta föra denna vetenskapliga diskussion framåt, men kommer att ta mig an frågan från ett annat håll. Mötet mellan subjekspositioner kan, förutom att skapa en krock i identitetsskapande processer, även komma att innebära en diskursiv kamp kring innebörden av en ideologi eller filosofi. Jag har inte funnit någon forskning inom detta problemområde som fokuserar på att studera förändring av veganism, därför är det i detta område jag har valt att lägga syftet med min studie.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att utifrån ett kritiskt feministiskt perspektiv undersöka vad innebörden av en maskuliniserad veganism kan komma att bli för veganismen som förtrycksbekämpande ideologi. Studiens syfte grundar sig i den övergripande forskningsfrågan:

Om veganism är en ideologi baserad på att eliminera förtryckande strukturer, och vars handlingar utmanar maskulina praktiker, hur kan detta samtidigt vara förenligt med patriarkal genusordning och ett upprätthållande av ett dominerande maskulinitetsideal?

Genom att studera mötespunkterna mellan veganism och genuspraktiker i en svensk, samtida kontext, med ett särskilt fokus på innebörden av veganism, är min förhoppning att kunna belysa på vilka sätt maskulina genuspraktiker är närvarande och hur de görs möjliga. För att uppnå studiens syfte ämnar jag med hjälp av en diskursteoretisk utgångspunkt studera relationen mellan genus och veganism i två skilda publicerade källor som kan anses vara konstituerande för vad veganism i Sverige innebär: matbloggen 'Jävligt Gott' och tidningen 'Djurens Rätt'. Till detta material ställer jag följande frågor:

- Hur beskrivs veganism som praktik(er) i texterna?
- På vilka sätt motiveras veganism i texterna?
- På vilka sätt kan motiveringarna och beskrivningarna kopplas till olika genuspraktiker?

Jag ämnar därefter, utifrån mitt resultat och med en teoretisk grund, diskutera vilken social praktik som förespråkas, och därmed hur svensk samtida veganism influerar inte bara samhällets sociala konstruktion och befintliga genusnormer, utan även veganism som förtrycksbekämpande ideologi.

1.2 Relevans

Denna studie genomförs inom det akademiska fältet Globala Studier. Då Globala Studier är ett brett och tvärvetenskapligt fält faller denna studie även inom ramarna för forskningsfältet kritiska djurstudier. Kritiska djurstudier är, likt Globala studier, ett tvärvetenskapligt fält som berör frågor kring hållbarhet, rättvisa och globalisering, men med den specifika inriktningen av att kritiskt studera relationen mellan mänskliga och icke-mänskliga varelser. Detta är också en studie inom fältet för socialkonstruktivistiska genusstudier, med en uttalat kritisk feministisk utgångspunkt. Det interdisciplinära samtalet mellan Globala Studier, kritiska djurstudier och genusstudier faller sig för mig både självklart och oundvikligt, då de alla strävar efter att kritiskt och intersektionellt granska samhället och dess maktrelationer, överbrygga disciplinära gränser, problematisera objektivitetsidealet, motverka avpolitisering och bidra till en bättre, hållbar värld fri från förtryck och orättvisor (Best, Nocella II, Kahn, Gigliotti, & Kemmerer, 2007; Campbell, MacKinnon, & Stevens, 2010, s. 3; Sprague, 2016, s. 2). Med min studie kring intersektionen mellan genuspraktiker och veganpraktiker önskar jag bidra till detta interdisciplinära samtal.

1.3 Avgränsningar

Jag har i denna studie särskilt valt att rikta in mig på relationen mellan genuspraktiker och veganism, och i synnerhet maskulina genuspraktiker då det är dessa jag ämnar belysa. Under studiens gång har många andra intressanta frågor synliggjorts: klimatfrågans influens över vegansk praktik; kött som nationalistisk symbol i svensk samtida kontext; veganismens kapitalistiska karaktär; företags könade marknadsföring av veganska produkter; veganism som klassfråga; problematiken kring representation och subalterniteten hos icke-mänskliga djur. Samtliga av dessa, och fler därtill, har dock av studiens begränsade utrymme i tid och omfång varit tvungna att uteslutas. Även inom mitt särskilda fokus har avgränsningar varit tvungna att göras. Under materialets urvalsprocess avgränsade jag mig till material publicerat under 2018, eftersom jag ville fånga upp en bild av den samtida kontexten. Detta val har inneburit att jag inte har kunnat skapa en tidslinje och visa på större förändringar över en längre tid. Jag har också avgränsat mig till två svenska källor, för att fokusera mitt studieområde, vilket innebar att jag inte kunde belysa på vilket sätt svensk veganism influeras av utländsk media och de genuspraktiker som närvarar i media producerad av utländska influencers. Vidare avgränsningar diskuteras i kapitel 3 | Metod.

2 | Teori och tidigare forskning

I detta kapitel kommer jag att redogöra för det teoretiska ramverk och den tidigare forskning som jag har utgått från och använt mig av i min studie. Kapitlet är utformat likt en kon som börjar i det breda teoretiska utgångsläget och avslutas i den smalare studiespecifika forskningen. Jag har redan nämnt att jag kommer att utgå från ett socialkonstruktivistiskt genusperspektiv, och har för min studie valt att fokusera på teoretisering av Pierre Bourdieu, Judith Butler och Raewyn Connell för att fånga upp detta perspektiv. Därefter följer en redogörelse av för denna studie relevanta maktteorier i avsnittet Speciesism och intersektionalitet. Efter detta redogör jag för teorier kopplade till kött och genusperformativitet och feministisk veganism. Kapitlet avslutas med skildring av de senaste studierna som genomförts kring veganism och maskulinitet.

2.1 Socialkonstruktivistisk genusteori

I boken *Den manliga dominansen* (1999) söker Pierre Bourdieu att påvisa hur det kommer sig att de maktrelationer vi uppfattar mellan män och kvinnor är så fundamentala. Han gör det dels genom att synliggöra hur genus är socialt konstruerat, hur manlighet och kvinnlighet förkroppsligas i beteenden vi från vår födelse socialiseras in i att anpassa oss efter, och dels genom att påvisa de tankescheman som konstruerats för att naturalisera och därmed upprätthålla maktrelationernas legitimitet. Bourdieu beskriver världen “som en marknad för symboliska tillgångar behärskad av männens synsätt” (s. 115). Med detta vill Bourdieu belysa hur de synsätt - varseblivning och kategorisering - är det som styr hur våra symboliska tillgångar tolkas och värderas. Detta androcentriska synsätt behöver inte legitimeras eller rättfärdigas då det är etablerat som neutralt (s.21). Bourdieu beskriver detta som ett “cirkulärt kausalitetsförhållande” (s.22) där hur vi ser världen konstrueras beroende av våra synsätt, samtidigt som dessa synsätt är socialt konstruerade av vår upplevelse av världen. Manlig dominans legitimeras “genom att göra den till en del av en biologisk natur vilken själv är en naturaliserad social konstruktion” (s.36). Manligt och kvinnligt är relationellt konstruerade, och innebär därmed inte bara alltid varandras motsats, utan att de är av varandra beroende för att existera som definierbara koncept.

Judith Butler har skrivit och talat om många olika koncept inom genusforskning, men är nog mest känd för sitt performativitetsbegrepp. Begreppet, som i originalspråk är hämtat från engelskans

performance, är mångfacetterat. I dess mest enkla beskrivning skulle performativitet kunna definieras som ett sätt att vara och framställa sig själv, och ordet 'performance' kan då ses ett framförande av en roll. Men 'performance' kan även betyda en tolkning eller en representation av någonting; ett genomförande; och kapacitet eller förmåga. Butler talar specifikt om genusperformativitet och menar att genus är det som produceras och reproduceras genom våra handlingar och genom våra kroppar, för att vi ska kunna tolkas som igenkännliga och begripliga subjekt. Hur en kropp rör sig, hur den begränsas eller släpps fri i olika situationer, hur den kontrolleras, förställs, visas upp eller göms undan, är alla olika sätt som genus förkroppsligas. Likt Bourdieus socialiseringsteori menar Butler att genus inte existerar som någonting naturligt förekommande, utan skapas socialt genom repetitiva handlingar (Butler, 1988, s. 481; Butler, 2007, s. 34).

Förutom att söka beskriva de mekanismer som möjliggör den manliga dominansens vidmakthållande frågar sig Bourdieu hur vidare studier och aktivism för undanröjandet av dominansrelationer bör se ut. Ett sätt att göra detta är att avslöja den manliga dominansens "avhistorisering" (1999, s. 119). Det görs genom att studera de mekanismer och handlingar som omformar manlig dominans till något naturligt och neutralt, och som döljer den grundläggande maktordningen. Ett sådant projekt tycks maskulinitetsstudier, och teoretisering om hegemonisk och hybrid maskulinitet, vara.

2.1.1 Hegemonisk och hybrid maskulinitet

Raewyn Connell (2005) poängterar, liksom Bourdieu och Butler, att en inte får göra misstaget att tro att maskulinitet och femininitet är fasta positioner eller identiteter. Istället är det viktigt att förstå att när vi talar om maskulinitet och femininitet så talar vi om konfigurationer av genuspraktiker (s. 289). Det vill säga en uppsättning av ordnade handlingar som arrangerade på särskilda sätt socialt tolkas som manligt eller kvinnligt, och därmed kan ge handlingsutrymme hos människor kategoriserade antingen som män eller kvinnor. 'Hegemoni', hämtat från Antonio Gramsci, avser den drivkraft bakom anspråk och upprätthållning av en grupps ledande position, i relation till underordnandet av andra. Begreppet 'hegemonisk maskulinitet' åsyftar därmed den konfiguration av genuspraktiker som för tillfället råder för att legitimera patriarkal genusordning, och därmed manlig dominans (ibid., s. 293). Bridges & Pascoe (2014) beskriver forskningen kring 'hybrid maskulinitet' som ett försök att kartlägga och förstå förändringar i maskulinitetspraktiker. Hybrid

maskulinitet kan förstås som framförandet av en uppsättning genuspraktiker som inkorporerar element vanligen associerade med underordnade grupper, men ännu råder ingen total konsensus kring dess samhälleliga effekt. Medan Connell ursprungligen beskrev hybrida maskuliniteter som lokala variationer utan särskild vikt, har andra hävdat att de är ett tecken på att ojämlika strukturer håller på att uppluckras (ibid., s. 247). Bridges & Pascoe menar dock att den övervägande delen av forskningen pekar på att utvecklingen av hybrida maskuliniteter är ett tecken på hur flexibel legitimering av patriarkal genusordning kan vara (ibid., s. 256). De föreslår att hybrida maskuliniteter är verksamma på tre plan:

- 1) Hybrida maskulina praktiker fungerar som avståndstagande från hegemoniska maskulinitetspraktiker. Det möjliggör att de som anammar hybrida praktiker kan positionera sig utanför rådande system av privilegier och ojämlikhet. (ibid., s. 250-251).
- 2) Hybrida maskuliniteter grundas i en uppfattning att de maskuliniteter som finns tillgängliga för olika marginaliserade och underordnade grupper är mer värdefulla än maskulinitet för vita, medelklass-, cismän, eftersom de bär på en historia av kollektivistisk kamp för rättigheter. Olika element från dessa underordnade maskuliniteter (och ibland femininiteter) blir därmed attraktiva att låna in i en konstruktion av en hybrid maskulinitet, för att berika den egna identiteten, och stärka sitt sociala kapital. (ibid., s. 252-253).
- 3) Genom att hybrida maskulina praktiker skiljer sig från hegemoniska maskulina praktiker, och istället har underordnade maskulina praktiker inkorporerade i dess konstruktion, kan de hybrida maskuliniteternas praktik både dölja de privilegier som fortfarande åtnjuts, samtidigt som sociala och symboliska skillnader hierarkiskt upprättas på nya, mer acceptabla sätt (ibid., s. 254–255).

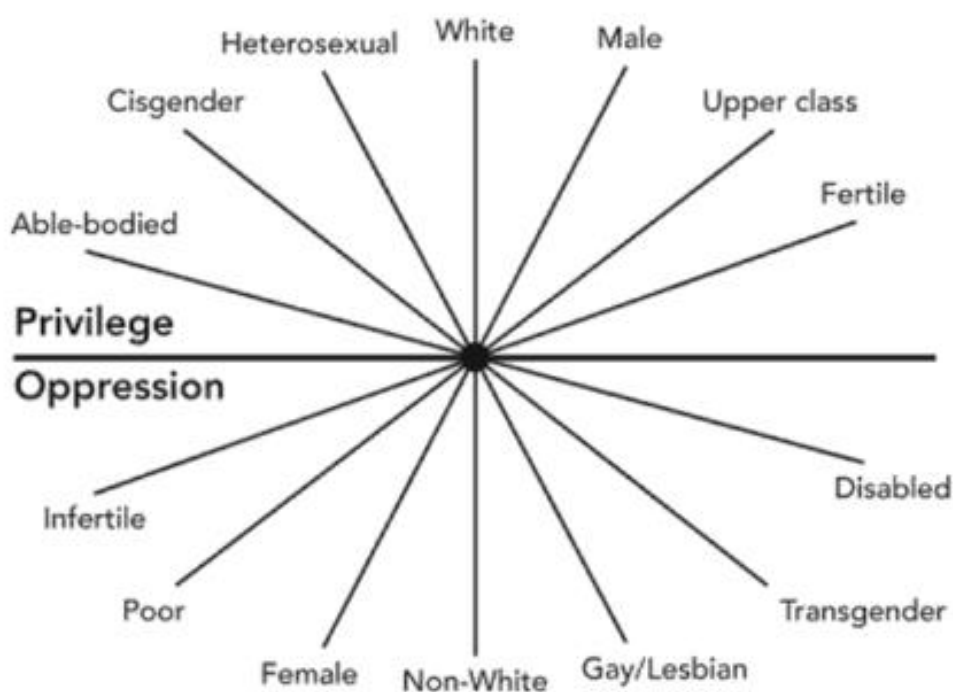
Detta innebär att personer och grupper av människor, som är lyhörda inför om deras strävan mot de värden som lyfts i hegemonisk maskulinitet ger dem ökat kapital eller inte, har möjlighet att vara flexibla i sin genusperformativitet genom att lägga till tidigare marginaliserade praktiker som nu uppfattas stärka utövarens sociala ställning. En förändring sker således i hur genus praktiseras, men likaså förändras de legitimerande processer som Bourdieu kallar för avhistorisering, som upprätthåller rådande maktstrukturer och ojämlikhet.

2.2 Speciesism och intersektionalitet

Lisa Gålmark undersöker i *Skönheter och Odjur* (2005) relationen mellan människa och djur som en maktrelation, med utgångspunkt i feministisk kritisk teori. Genom att ställa frågor kring vad det är att vara människa, och hur detta är särskilt från att vara djur, visar Gålmark på att västerländska normer under en lång tid präglats av en 'antroandrocen-trism', en världsuppfattning där människomannen står i centrum. I likhet med Bourdieu menar Gålmark att detta inte är en naturlig ordning av ting, utan en social, kulturell konstruktion som ständigt legitimeras och naturaliseras (s.16–18). Gålmark menar dock, till skillnad från Bourdieu som talar om den mest grundläggande skillnaden som den mellan könen, att den mest fundamentala särskiljningen är den mellan människa och djur, där människan (som ju är ett djur) separeras från djuret och ställer sig över det. Med djuret som det lägst underordnade har särskiljning och behandling av andra underordnade positioner gjorts möjlig, på bas av till exempel etnicitet, klass och kön. Historien visar på en otalig mängd händelser där olika grupper av människor behandlats illa, behandling som möjliggjorts genom att först avhumanisera dem - ta ifrån dem deras upphöjda ställning som människa och nedvärdera dem till ett djur (ibid, s. 22–32). Denna behandling beskrivs ofta som 'att behandla någon som ett djur', och Gålmark poängterar att vad vi menar med det är att någon behandlats som ett djur *brukar behandlas av människor*. Därigenom normaliseras illa behandling av djur genom språket.

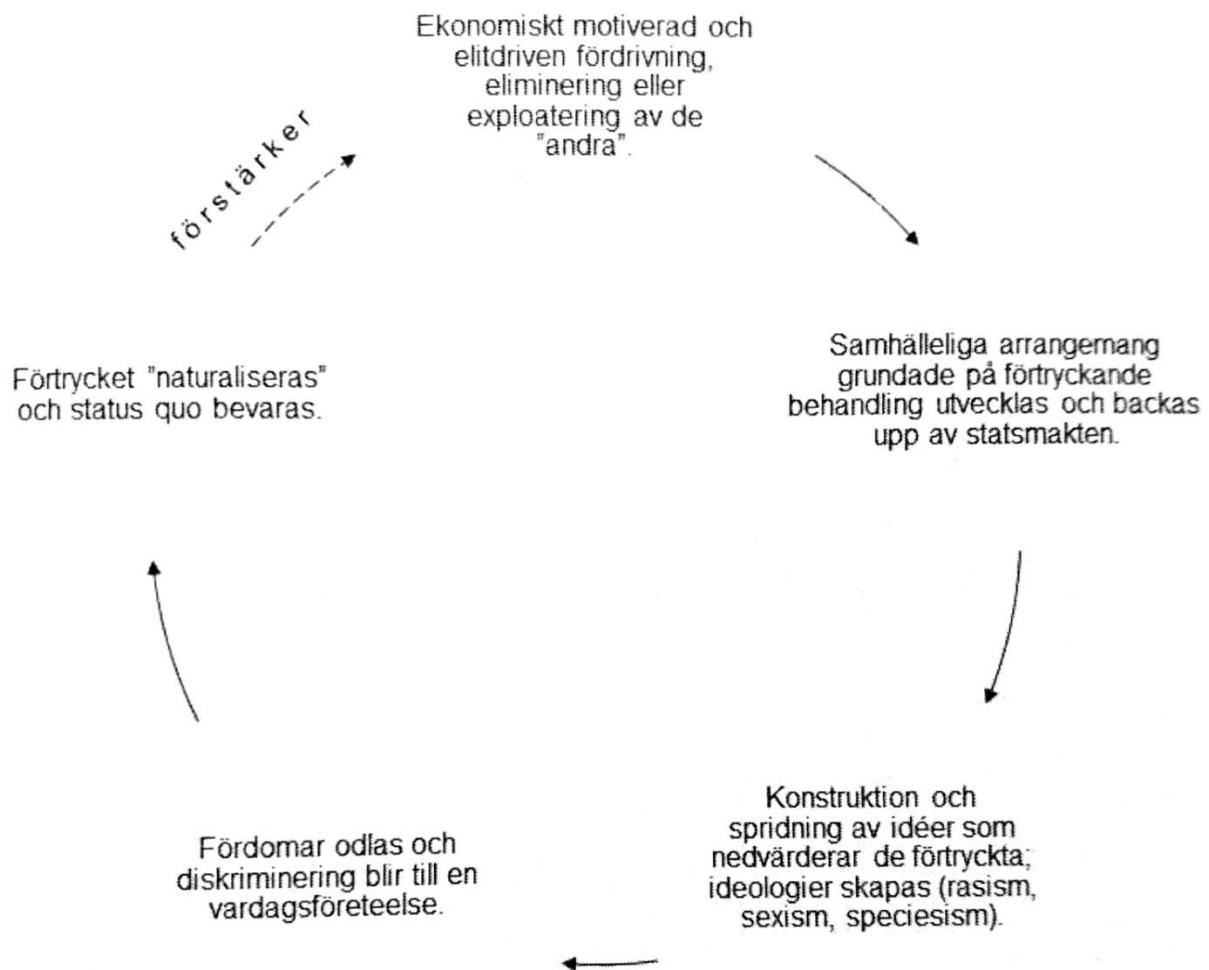
Att bortse från en individs behov och intressen enbart på grund av arttillhörighet kallas speciesism (av eng. 'species'), och kan liknas med andra förtryck baserat på så kallad normavvikelse, så som sexism, rasism, ableism, klassism (Gålmark, 2005, s. 31; 40–41). Likt andra förtryckande ideologier är speciesism svår att se för de som lever i den, och handlingar som att föda upp och använda levande varelser för egen njutnings skull verkar fullkomligt naturligt. I själva verket är speciesism ett institutionaliserat förtryck som normaliseras genom skolundervisning, politiska beslut, företagsverksamhet och vardagliga repetitioner av handlingar (Svärd, 2017; Gålmark, 2005, s. 67). Det fulländade och upphöjda människomansidealet är normerande på så sätt att allt som särskiljer sig ifrån det är nödvändigt att ta avstånd från, i synnerhet då idealet är den människokropp som samhällets politiska praktik är avsedd för. Förtryckens sammanlänkning, att förtryck både förstärks av och förstärker andra förtryckande strukturer, är en insikt funnen både genom ekofeministiska studier, men även av den intersektionella analys av förtryck som gjorts

inom andra kritiska feministiska perspektiv (Gaard, 2011, s. 37–38; Gålmark, 2005, s. 151). Intersektionalitet, som vuxit fram som analysverktyg genom den kunskap som producerats av svarta amerikanska kvinnor för att synliggöra de olika grader av handlingsutrymmen som möjliggjorts beroende på klassifikationerna som kön, hudfärg och klass, går även att applicera på studier av förtryck på basis av art (Twine, 2010). Jag tolkar detta som att de hegemoniska maskulina praktiker jag talade om i avsnittet ovan eftersträvar att närma sig det upphöjda och normerande idealet, som inte bara är människomannen, utan i olika kontexter även är kategoriserat efter en rad andra gränsdragningar mellan förtryckta och privilegierade kroppar (se figur 1 nedan). Existensen av speciesism gör således att vi även kan tillägga en åttonde axel i figuren nedan som avser arttillhörighet och relationen människa – icke-människa.

Figur 1 - Sju intersektionerade axlar av privilegium och förtryck (Lukianoff & Haidt, 2019)

Jag skulle vilja förtydliga att jag här väljer att tolka förtryck och privilegium utifrån ett marxistiskt perspektiv, med stöd av David Niberts förtrycksteori (se figur 2 nedan). Med detta tar jag avstånd från idén att förtryck endast uppstår på grund av okunskap och kan lösas genom informationsspridning. Den sociala kategoriseringen och hierarkiseringen är av intresse att studera inte bara för att den existerar utan för att den tillämpas för att fördela resurser, utrymme och välbehag. De som erhåller privilegier gör detta på grund av att någon annan mottar förtryck. Så exploateras 'de andra', vilket sätts i system, legitimeras av ideologier, sprids till våra vardagliga repetitioner och naturaliseras, vilket i sin tur förstärker motivationen till exploatering.

Figur 2 - David Niberts förtrycksteori presenterad av Svärd (2017, s.101).

2.3 Kött och genusperformativitet

Begreppet 'kött' kan ha flertaliga betydelser. Kött som kroppsdelar av ett djur som dödats, har blivit en symbol för maskulin dominans och naturlig fallenhet för våldsutövning, medan kött som innanmätet av frukt, bär, nötter och baljväxter, symboliserar feminin passivitet, avsaknad jaktens och dödandets agens (Gålmark, 2005, s.49–50; Adams, 2017, s. 136–137). Djurköttet har blivit till norm för vad vi menar med 'kött', till skillnad från växtköttet som ses som 'alternativ' (Gålmark, 2005, s. 56). Genom att förknippa kött med det döda djuret och köttätande med virilitet, det vill säga till anseendet manliga egenskaper såsom kraftfullhet och styrka, blir kött en manlig föda. Den ideala maten blir därmed köttet, nödvändig för att livnära den ideala människomannen. Mat av icke-kött blir till följd kvinnlig eller underordnad föda, ofta hopbuntat under kategoriseringen 'grönsaker', och inte fullgod kost för manliga kroppar (Adams, 2017, s. 125–127). Adams menar att köttätande signalerar maskulinitet och patriarkal styrka, medan veganism blir en symbol för underordnad, feminin svaghet. Köttätande utgör en del av en hegemonisk maskulin praktik som genom upprepade handlingar performativt skapar maskulinitet (Buerkle, 2009). Med andra ord används ätandet av kött från döda djur som ett av flera verktyg för att tillskansas sig maskulinitet, medan ätandet av vegetabilier tillför femininitet.

Gålmark (2005) menar att kött från djur används som en strategi för legitimering av manlig dominans. Genom att likställa djuret med de ting som ligger på allas tallrik, och därmed förminska dess etiska värde till små bitar, innebär en köttnorm vid matbordet att den mest underordnade av kroppar - djurets - äts och bryts ned, och de underordnade kring bordet görs delaktiga i dödandet och nedbrytandet av djuret, och därmed medskyldiga till sitt eget förtryck. Detta för att normaliseringen av hur vi behandlar djur även kan användas för att legitimera illa behandling av andra underordnade. Det våld som vänts mot djuret kan i vilken stund vändas mot en annan 'annan' (s. 56; 62).

2.4 Feministisk veganism

De sammanlänkande förtrycksmekanismerna och det ständiga hot om våld som närvarar vid reproduktion av maskulinitet genom ätandet av döda kroppar visar på en allians mellan feministisk och djurrättslig kamp. Att en feminism som kämpar mot sexistiskt förtryck likaså bör inkorporera en kamp mot speciesistiskt förtryck kan tyckas vara lika självklar som att den även bör kämpa mot

rasistiskt förtryck (Gålmark, 2005). Men relationen mellan feminism och djurrätt är inte helt enkel. Traditionellt sett har djurrättsfrågor ofta drivits av kvinnor, kanske för att de i dikotomiernas ordning förknippas med djuren och naturen, men troligen främst för att de på detta sätt fick möjlighet att aktivt delta i en offentlig politisk sfär, där kvinnorrättsfrågor drevs parallellt med djurrättsfrågorna (Gålmark, 2005, s. 117–119). Detta har däremot förändrats och frågor kring djurrätt och speciesism är numera sällsynt inom feministisk verksamhet.

Ekofeminismen, som var den vetenskapliga gren inom feministisk forskning som behandlade dessa frågor, dömdes i sin helhet under 1990-talets så kallade tredje våg ut som essentialistisk. Ekofeminism består dock av flera olika grenar, varav endast ett fåtal är essentialistiska. Trots att övriga grenar tog avstånd från dessa fick de ändå ett dåligt rykte inom andra feministiska sfärer (Gaard, 2011). Att förknippas med djur kan vara livsfarligt, och det är därmed inte konstigt att kvinnor likt män väljer att ta avstånd från djur för att åskådliggöra sin mänsklighet. Förtryck är inte bara sammanlänkade genom sin förstärkande förmåga, utan även för att den enes förtryck kan lättas och privilegier tillskansas genom att förskjuta förtrycket vidare. För att få lov att vara med i normen kan en således sparka nedåt, då en feminism som reproducerar speciesism inte utgör samma hot som en feminism som skulle utmana förtryck överlag (Gålmark, 2005, s. 122; 146). På samma sätt finns ett flertal exempel där djurrätt har förespråkats på kvinnors bekostnad. Skälet till detta, menar Gålmark, är för att dikotomiseringens grundläggande funktion är en förskjutning från ett 'både och'- till ett 'antingen eller'-perspektiv. Genom att inte bara skjuta ifrån sig, utan även demonstrativt skuldbelägga en annan 'annan' kan den antroandrocentristiska modellen fritt söndra och härska, eftersom ingen frågar sig vem som egentligen är den osynlige vinnaren (ibid. S. 106–107; 138–146).

En allierad kamp mot förtryck som skärskådar och undanröjer alla former av orättvisa innebär både feminism och djurrätt. Eftersom en konsumtion av animalier innebär ett ekonomiskt stöd av ett förtryckande system kan veganism därmed ses som en fundamental feministisk strategi (Gaard, 2011; Twine, 2010; Gålmark, 2005, s. 155–156). Detta gör att en feministisk veganism även utgör en del av posthumanismen, som tar avstånd från att människan sätts i centrum och verkar för att åskådliggöra alla former av förtryck (Åsberg, Hultman, & Lee, 2012).

2.5 Veganism och maskulinitetsstudier

Ovan presenterad forskning och teoretisering, som visar hur genus skapas och befästs genom livsmedel, gör det intressant att studera vad som händer i mötet mellan maskulinitet och veganism, eftersom det finns män som är veganer, och därmed inte använder köttätande i sin performativitet av maskulinitet. Jag kommer i detta avsnitt lyfta några samtida studier som genomförts i syfte att undersöka hur grupper av män orienterar sig i dessa subjektpositioner, och om, och i så fall hur, en ökad veganism påverkat rådande hegemoniska genusnormer. Frågan har uppstått ur den teori som förespråkas av bland andra Adams, som menar på att det inneboende i veganism finns en utmaning mot patriarkal och dikotom genusordning. Adams hävdar att ett utmanande av maskulina praktiker, så som köttätande, innebär att maskulinitet utmanas. Därmed kan det som beskrivs som etisk veganism, det vill säga sådan grundad av medlidande, ses som antitetisk till rådande hegemoniska maskulinitetsnormer (Adams, 2017, s. 139; jfr. Greenebaum & Dexter, 2018).

I studierna lyfts emellertid en annan teori fram, som genom studiernas resultat pekar på att det är motivet bakom veganism som är eller kan vara avgörande för om veganism utmanar traditionella genusnormer. Ett av de fynd som stärker argumentet att motivationen är det som avgör, är Thomas (2016) studie som visar på att det inte bara är det faktum att en person är vegan som gör att andra uppfattar personen som mindre maskulin, utan att personen är vegan av egen fri vilja, i motsats till, till exempel, att vara vegan på grund av hälsoskäl.

Att veganism överhuvudtaget utmanar androcentrisk, dikotom genusordning ifrågasätts av Dana Hart (2018). I en diskursiv studie av veganska matbloggar belyser Hart flertalet exempel som visar på att traditionella genusnormer upprätthålls. Ett sådant exempel är att det i huvudsak är kvinnor som besöker och deltar i bloggarnas communityn, och själva belyser hur det är de som har i uppgift att se till att deras familj får i sig mat. Här befästs även en stark heteronorm genom att kvinnorna vid flertalet tillfällen beskriver hur de främst lagar mat till sina manliga partners. Dessa manliga partners behöver också antingen luras eller övertalas om att äta en vegetarisk kost, vilket vidare befäster köttnormen och maskulinitetsidealet hos män. Ytterligare framkommer att vegetarisk kost och vegansk praktik befinner sig i en förändringsprocess och håller på att maskuliniseras. Det syns i förekomsten av att vegetarisk kost beskrivs genom att använda adjektiv som kopplar till maskulina ideal, såsom ”rejält”, ”köttig” och ”tillfredsställande”, och av att konsumtionen av vegetarisk mat beskrivs i aggressiva termer (Hart, 2018). Den vegetariska kosten försäkras även

gång på gång att inneha tillräckligt mycket protein och vara mättande, och därmed vara fullgod för alla, vilket står i kontrast till hur vegetarisk kost tidigare ansetts vara bristfällig (Greenbaum & Dexter, 2018).

I intervjustudier som gjorts med personer som både identifierar sig som män och veganer har ett flertal strategier för att upprätthålla maskulinitet synliggjorts. Strategierna beskrivs som en form av kompensation för det maskulinitetperformativa i köttätande som en gör avkall på genom att bli vegan. Dessa strategier kan till exempel vara att inkludera veganism inom en hälso- eller träningsdiskurs, som gör att valet handlar om det bästa för den egna kroppen. En annan strategi som används är att motivera sina val genom rationell diskurs, som stärks av vetenskapliga fakta. Ytterligare en strategi är individualism, det egna valet, och den egna styrkan. Här identifierar sig männen inte som män utan som människor, som står starka och orubbliga i sina egna fria val, och inte bryr sig om vad andra säger eftersom de känner sig trygga i sig själva. Detta beskrivs i termer av hårdhet och hjältemod. Detta länkar också ihop med den sista strategin som lyfts, vilket är att transformera det som traditionellt definieras som feminina värden till mänskliga eller maskulina värden. Samtliga av dessa strategier tar avstånd från att veganism kan ha en emotionell motivation bakom sig, vilket förstärker dikotomin mellan förnuft och känsla. Strategierna innebär också en obfuskering, ett fördunklande, av hur veganism berör frågor om social hållbarhet och rättvisa, samt hur strukturer, privilegier och ojämlikhet påverkar djuren, samhället och veganism. Genom att skapa hybrida maskuliniteter genom att inkorporera praktiker som traditionellt värderas som feminina, och omforma dem till att istället överensstämmer med maskulina ideal, lyckas studiernas respondenter navigera en krock av två till synes oförenliga subjektspositioner av veganism och maskulinitet, och förena dessa praktiker utan att rubba en traditionell dikotom genusordning (Mycek, 2018; Greenbaum & Dexter, 2018). Även detta pekar på en förändring och att veganism kan befinna sig i en maskuliniseringsprocess.

3 | Metod

I detta kapitel redogör jag för valet av övergripande forskningsmetod, urval och beskrivning av mitt material, samt för hur jag har gått tillväga för att samla in och analysera mitt material. Jag kommer utöver detta även föra ett resonemang kring etiska överväganden och hur min studie står sig när det kommer till validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.

3.1 Kritisk diskursanalys

Syftet med min studie är att undersöka vad innebörden av en maskuliniserad veganism kan komma att bli för veganismen som förtrycksbekämpande ideologi. För att uppnå syftet ämnar jag granska på vilket sätt maskulina praktiker är närvarande och görs möjliga inom en vegansk praktik. Jag har därför valt att genomföra en kvalitativ textanalys med en diskursteoretisk utgångspunkt. En diskursanalys lämpar sig väl för den typ av frågor jag undersöker och för mina teoretiska utgångspunkter, eftersom text som är relevant för den aktivitet eller det fenomen som studeras är en stor faktor i hur människor organiserar både sina värderingar och ageranden (Sprague, 2016, s. 145: 182). Mitt val av diskursanalys som metod är även lämpligt eftersom diskursiva studier möjliggör en djupare kunskap om normaliseringsprocesser (Bergström & Boréus, 2012, s. 380–381).

Då textmaterialet jag valt läses och konsumeras av många kan det anses vara representativt och konstituerande. Därför har jag valt att för min studie använda mig av kritisk diskursanalys (CDA), med inspiration av Norman Faircloughs ramverk. Genom att diskursivt studera hur texterna talar om veganism och vegansk praktik kan jag se hur de är del av konstituerandet av veganismen. Faircloughs ramverk innebär även en möjlighet för mig att genomföra kritiska studier med ett uttalat syfte att skärskåda maktstrukturer.

Jørgensen & Phillips (2002) noterar att även om CDA som metodologiskt fält är mycket brett, så har de allra flesta i fältet, inklusive Fairclough, fem gemensamma nämnare. För det första anses sociala och kulturella processer, samt strukturer, vara åtminstone delvis diskursiva. Med detta menas att det finns diskursiva praktiker, varigenom texter och annan typ av media och kommunikation produceras och konsumeras. Dessa anses vara en viktig del av våra sociala

praktiker, och är med och konstituerar vår sociala värld (s. 61). För det andra poängteras hur diskurser både är konstituerande och konstituerade. Det innebär att diskurser ses som en social praktik som existerar i ett dialektiskt förhållande till andra sociala praktiker och fenomen. Diskurser kan således både vara med och forma sociala strukturer, men påverkas och formas även av dem. Inom CDA särskiljs därmed diskursiva och icke-diskursiva företeelser, vilket ifrågasätts av till exempel Laclau och Mouffe, som anser att allting är diskursivt konstituerat när det ges mening (ibid., s. 62). Jag ser inte några problem i att förena dessa positioner, då diskurser skulle kunna vara med att forma och formas av andra diskursivt formade sociala praktiker och strukturer, och därmed fortfarande existera i en dialektisk relation.

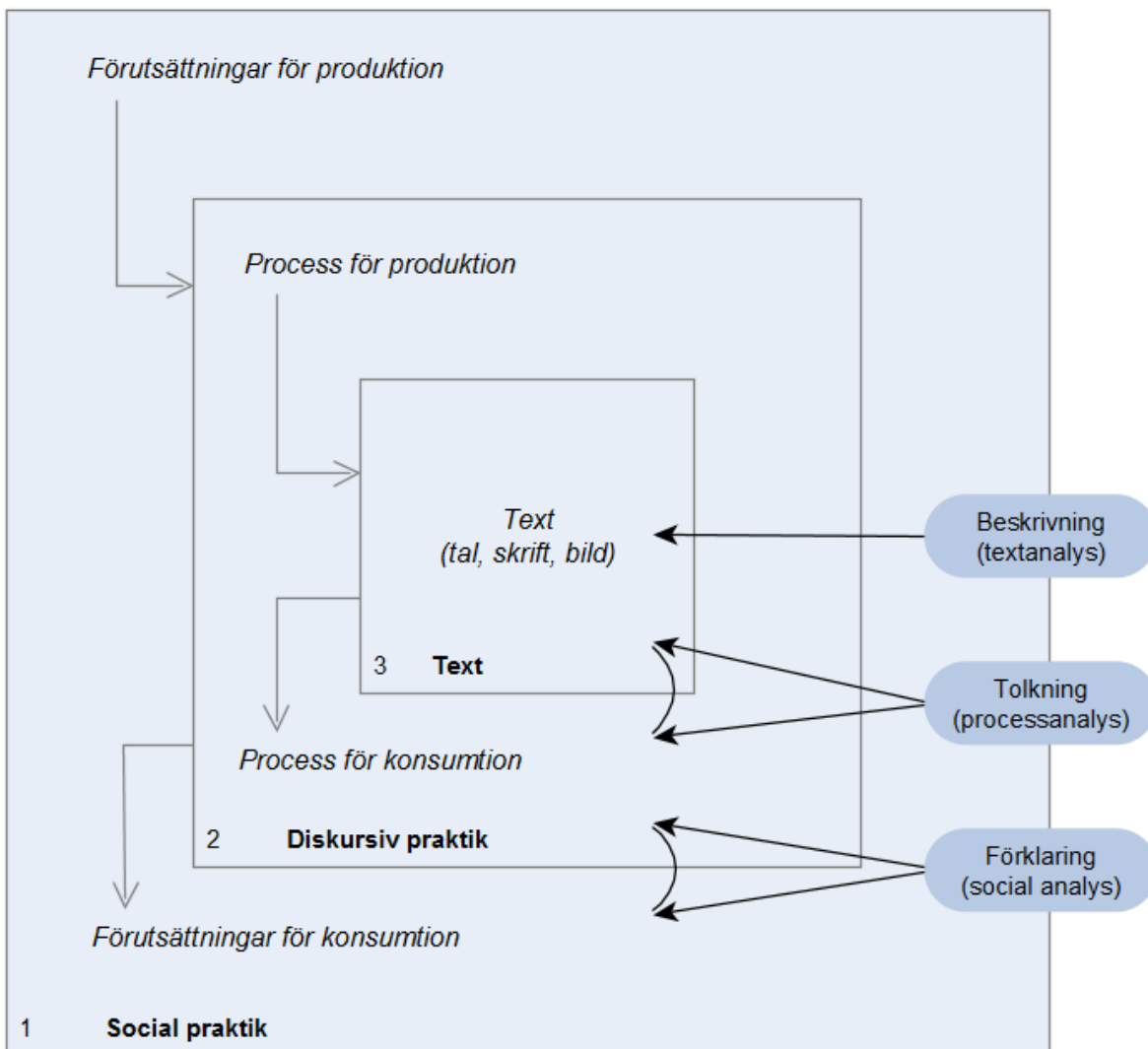
Den tredje punkten Jørgensen & Phillips (2002) tar upp handlar om hur CDA använder sig av språkanvändning som empiri. Det som är av intresse är således analys av hur språket används som social interaktion. Språkanvändningen är intressant då diskursiva praktiker inom CDA anses vara delaktiga i produktionen och reproduktionen av förtryck och ojämlika maktrelationer mellan olika sociala grupper. Det finns olika definitioner av makt inom CDA och jag använder mig här av ett Foucauldianskt maktperspektiv, det vill säga att makt är rörlig och relationell, och uppstår när olika motståndspunkter möts, till exempel i ett samtal mellan olika subjekt där information tolkas och väcker en reaktion (agens) (Foucault, 2002, s. 103–111). Inom CDA ligger intresset främst vid diskurser som ideologiska funktioner, som förutom att de skapar och upprätthåller sociala maktrelationer även kan användas som verktyg för att främja vissa sociala gruppers intressen (Jørgensen & Phillips, 2002, s. 63). Med ett Foucauldianskt maktperspektiv kan diskurser därmed anses vara del av det filter med vilket vi sorterar och tolkar den information som vi får till oss via olika typer av samtal och media.

Som femte punkt lyfts hur CDA har ett fokus på att vara kritisk och möjliggöra kritiska studier. Genom att undersöka hur diskursiva praktiker formar och upprätthåller ojämlika relationer ges en möjlighet att skärskåda och synliggöra det som kan tyckas verka på ett osynligt plan. Genom att lyfta upp det som är dolt ges möjlighet att göra annorlunda och bidra till förändring (Jørgensen & Phillips, 2002, s. 64).

3.1.1 Fairclough's modell

Fairclough menar att när språk används i ett så kallat kommunikativt event består det av tre dimensioner: som text, vilket även inkluderar tal och bilder; som diskursiv praktik, vari texten produceras och konsumeras; och som social praktik, som både påverkar och påverkas av, och därmed inrymmer, den diskursiva praktiken. Fairclough har utifrån dessa dimensioner konstruerat en modell (se Figur 3) som ska hjälpa till vid empiriska studier av samhället genom kommunikation (Jørgensen & Phillips, 2002, s. 68). Figur 3 illustrerar, med inspiration av en anpassad version av Hilary Janks (1997), Faircloughs modell. Här syns hur texten, som är det primära material som analyseras, produceras genom en diskursiv process. Denna process ligger i sin tur inom en social praktik som skapar förutsättningarna för produktionen av texten. Vidare illustreras hur textens konsumtion går genom en diskursivt påverkad process, och förutsättningarna för denna konsumtion påverkas även den av den omkringliggande sociala praktiken.

Med hjälp av Faircloughs modell kan tre analyser göras. Dels textanalysen, som är en beskrivande analys av texten. Dels processanalysen, som är en tolkning av de pågående processer som figurerar vid produktionen och konsumtionen av texten, och den diskursiva praktik som har en inverkan i textens betydelse. Slutligen kan en social analys göras genom att undersöka hur den sociala praktiken kring texten kan förklaras av de diskursiva praktikerna och deras påverkan på textens produktion och konsumtion (Janks, 1997).

Figur 3 - Faircloughs tredimensionella modell för kritisk diskursanalys (anpassad efter Janks, 1997).

3.1.2 Tillämpning av metod och teori

Jag har valt att strukturera mina resultat utifrån mina frågeställningar och uppdelat för vardera källmaterial. Jag har således inte valt att ordna analysen utifrån Faircloughs tre dimensioner, utan låter istället dessa följa med löpande under analysen. Jag tar genomgående under analysen även stöd av mitt teoretiska ramverk och de föreliggande forskningsrönen.

Mina första forskningsfrågor, hur veganism beskrivs och motiveras, analyseras först genom en textanalys, där jag undersöker ordval och meningsbyggnad. Då textens utformning leder till

realiseringen av diskurser rent språkligt, följer därefter en processanalys, med stöd av tidigare forskning och teoribildning (jfr. Jørgensen & Phillips, 2002, s. 69). Jag sammanför slutligen de diskursiva fynd jag identifierat och lyfter därmed frågan kring diskursernas funktion, vilka möjliggör textens påverkan av och på den sociala praktiken (jfr. *ibid*). Jag har i min analys därmed lyft analysen av textens utformning till en diskursiv nivå och, utifrån mitt teoretiska ramverk, sökt fånga upp vilken diskursiv praktik som närvarar och vilken innebörd som skapas. Det är främst i detta läge som jag undersökt texternas relation till de diskurser och genuspraktiker som synliggjorts i tidigare forskning och teoribildning.

Mina teoretiska utgångspunkter är nära förankrade i den diskursanalytiska metoden. Samtliga tidigare studier som jag redogör för i mitt teoriavsnitt vilar på en poststrukturalistiskt eller posthumanistisk grund och har, likt den kritiska diskursanalysen, kritiska moment inbegripna i sig. De socialkonstruktivistiska genusstudierna utgör grunden för det kritiskt feministiska perspektiv jag utgått från. De olika de samverkande förtryckssystemen ger ett teoretiskt stöd för de maktdimensioner jag genom CDA söker att åskådliggöra. Genusperformativitetens delaktighet i att reproducera eller utmana dessa maktförhållanden belyser mina resonemang kring diskursiva och sociala praktiker.

3.1.3 Begränsning av vald metod

Att välja att göra en textanalytisk studie begränsar min möjlighet att besvara vissa typer av frågor och dra vissa typer av slutsatser. Jag har behandlat texter med utgångspunkten att de på något sätt påverkar och är med och formar vad veganism är och kan komma att bli. Detta kräver en viss samstämmighet mellan metod och teoretiskt ramverk, vilket jag har eftersträvat att uppnå. Kritisk diskursanalys kan även vara en mycket tidskrävande metod, särskilt i de fall då diskursiva förändringar försöker skildras (Bergström & Boréus, s. 410). Jag har, på grund av uppsatsens anvisade tidsutrymme, varit tvungen att begränsa i vilken utsträckning metodens delar tillämpades. Det är även därför jag valt att inspireras av Faircloughs modell snarare än till punkt och pricka följa den.

Genom att studera texter kan jag intressera mig för vad som sägs och hur det sägs. Jag kan också intressera mig för vem som säger det och till vem det sägs. Andra metoder hade kunnat möjliggöra andra resultat och analyser. Intervjustudier används för att undersöka individers eller grupper

upplevelser och beteenden (Yin, s135). Detta skulle vara en passande metod om jag var intresserad av att undersöka veganers upplevelse av maskulinitet och femininitet. Jag valde bort intervju som metod för att istället kunna lägga fokus på texters konstituerande funktion. Intervjumetoden lämpar sig däremot väl för eventuella fortsatta och kompletterande studier, för att till exempel undersöka på vilket sätt olika media påverkar och konsumeras av veganer. Jag hade även kunnat kombinera min textanalys med intervjuer med textförfattarna, för att låta dem redogöra för hur de tänker kring sina texter, vad de egentligen ville med dem eller be dem klargöra någonting som jag uppfattar är otydligt. Detta sätter en del begränsningar på vad jag kan uttala mig om, men då texten i sig blir till en form av artefakt, och så länge jag eftersträvar tydlighet med var texten slutar och var min tolkning tar vid, kommer det ändå finnas möjligheter att säga någonting om det som sträcker sig utöver textens på ytan konkreta innehåll.

Det hade också varit möjligt att genomföra min studie med någon annan textanalytisk metod. Både innehållsanalys, som möjliggör en kvantifiering av texters innehåll, och ideologianalys, för studiet av närvarande ideologier, hade kunnat vara andra alternativa metoder för min studie (jfr. Bergström & Boréus, 2012, s. 24). Båda dessa metoder hade möjliggjort en studie av förändring över tid, antingen innehållsmässigt eller ideologiskt. Då utgångspunkten för min studie grundar sig i en observerad diskursiv förändring inom veganism valde jag istället diskursanalytisk metod. Kritisk diskursanalys är dessutom mycket bättre förankrad i mina posthumanistiska och ståndpunktsteoretiska utgångspunkter (Sprague, 2016, s. 145: 182).

3.2 Urval

För min studie har jag valt att använda mig av ett avsiktligt urval, detta för att materialet ska vara relevant för min studies syfte och avgränsningar. För att undvika en snedvridning av resultatet valde jag därmed två källor som av en preliminär granskning att döma skiljde sig åt i åsikt och värdering, både från mig själv och från varandra (jfr. Robert Yin, s. 93). Jag har valt att studera ett urval av texter publicerade på ”Sveriges största veganska matblogg” Jävligt Gott (2019), samt i ”Nordens största tidning om djurrätt och djurskydd” Djurens Rätt (2019). Båda källorna publicerar öppet tillgängliga texter som kan anses påverka och stå för vad veganism i Sverige innebär då de både riktar sig till människor som redan är veganer men också ägnar stort utrymme åt att förespråka veganism för människor som inte är veganer.

För att avgränsa mitt material valde jag att fokusera på texter publicerade under 2018. Detta för att kunna skapa en mig en bild över den samtida kontext som jag är intresserad av att undersöka, men också för att inte skapa en ohanterlig mängd data. För att nå mitt syfte behövde jag även lokalisera texter i materialet som talar om vad veganism innebär och om motiven bakom en vegansk praktik. Hur detta urval gick till kommer jag vidare behandla nedan, under avsnittet 3.3 Datainsamling.

3.2.1 Beskrivning av urval/material

Jävligt Gott

Bloggen Jävligt Gott drivs av Gustav Johansson och hade 2016 över 260 000 sidvisningar och 85 000 unika besökare (Jävligt Gott, 2019). Bloggens första inlägg publicerades den 2 januari 2011 och hade totalt 675 publicerade inlägg den 25 augusti 2019. Bloggen är uppdelad i sex avdelningar: Jävligt Gott, där information om bloggen, pressmeddelande och kontaktuppgifter för samarbeten finns publicerade; Recept, med 17 olika receptkategorier och en slumpfunktion; Jävligt Gott Academy, med information om föreläsningar, events och utbildningar; Vego i Skolan, som är ett särskilt projekt för växtbaserad kost i skolor; Webshop; samt Bli en Patreon!, som länkar till en plattform som möjliggör ekonomisk stöttning av så kallade innehållsskapare.

På första sidan visas de sju senaste blogginläggen, med en stor bild, rubrik och de första tre-fyra raderna av inläggets text. Genom att trycka på ett inlägg skickas läsaren vidare till inläggets specifika sida. Överst i varje inlägg visas vem som publicerat det (ett fåtal av inläggen är skrivna av någon annan än Gustav Johansson), datum för när det publicerades, samt vilka kategorier eller taggar som använts för att visa på inläggets innehåll. Alla inlägg varierar i längd och ämne, men en majoritet av inläggen innehåller ett eller flera recept, även om det inte är ovanligt att ett receptinlägg också innehåller en text som diskuterar någonting annat utöver receptet.

Djurens Rätt

Djurens Rätt (DR) är en partipolitiskt obunden organisation, uppbyggd enligt folkrörelsemodellen, med lokalorganisationer och riksstämman. Djurens Rätt grundades 1882 och verkar genom opinionsbildning och politisk påverkan för målet att alla "djur respekteras som kännande individer med rätt till sina egna liv". Djurens Rätt är den största djurrättsorganisationen i Sverige, och är främst verksam på nationell nivå, men samarbetar även med andra organisationer internationellt

och inom EU (Djurens Rätt, 2019a, s.2). Som målsättning för de närmsta fem åren har Djurens Rätt antagit tre huvudmål: lagstiftning som respekterar djurs rättigheter, att fler ska göra djurvänliga val, och att djurs intressen tas hänsyn till (ibid. s.7).

Tidningen Djurens Rätt är en medlemstidning som har getts ut sedan början av 1900-talet. Tidningen ges ut i omkring 43 000 exemplar, med ett nummer i kvartalet, och är även fritt tillgänglig via Djurens Rätts webbsida, oavsett medlemskap (Djurens Rätt, 2019b). Varje nummer inleds av ledarsidor, där medlemmar från förbundsstyrelsen, samt tidningens redaktion, tycker till om diverse ämnen. Därefter är tidningen uppdelad i olika avsnitt. I "Resumé" redogörs för aktuella händelser av intresse, i "Profilen" intervjuas en person, som även är den som pryder numrets omslag, och i "Fokus" riktar varje nummer in sig på en särskild djurrättsfråga. Varje nummer har även ett eller flera reportage som undersöker olika frågor eller gör besök hos organisationer eller företag. Utöver detta har varje nummer avsnitten "Konsument", som rapporterar om nya produkter och där en kock delar med sig av recept på vegetarisk mat; "Kultur", där olika böcker och filmer recenseras; "Familjedjuren", där en berättelse om ett oftast vanvårdat eller hemlöst djur som blivit omskött och adopterat delas, samt en minnessida för djur som gått bort; och till sist en avslutande sida, "Aktivist", om pågående och kommande arbete och aktioner.

3.3 Datainsamling

Studiens första urvalskriterium var att begränsa materialet till publikationer från 2018, medan studiens andra urvalskriterium var att lokalisera texter som i sin form ansågs vara relevanta för min studies syfte.

Under 2018 publicerades 107 inlägg på Jävligt Gott. Jag började min datainsamling genom att lista samtliga inlägg publicerade av Jävligt Gott och kategorisera dem efter det tema som framgick av titeln. Därefter gick jag igenom inläggen var för sig och kontrollerade om kategoriseringen behövde justeras på grund av inläggets egentliga innehåll. Vissa inlägg innehöll flera teman, och de kategoriserades då efter samtliga. De fem kategorier som skapades var:

- 1) Recept - anvisningar för att laga en eller flera specifika maträtter
- 2) Recension - publicerade recensioner av olika restauranger, skrivna av andra författare
- 3) PR - texter om Jävligt Gotts projekt, evenemang, merchandise, etc.

- 4) Samarbete - inlägg skrivna i (ofta betalt) samarbete med andra företag
- 5) X - Inlägg som dömdes vara av intresse på grund av sin konstituerande karaktär, till exempel opinionsbildning, motivationer, politiska inlägg, inlägg som handlar om identitet, hållbarhet, matkultur, etc.

Av de 107 publicerade inläggen föll majoriteten av inläggen utanför mitt andra urvalskriterium. 24 inlägg innehöll både kategori X och andra kategorier, medan endast sex inlägg enbart innehöll kategoriseringen X. Urvalet hade i och med detta reducerat materialets omfattning till 30 inlägg. Under analysens gång bedömdes ytterligare sex inlägg som redundanta och sällades därmed bort från det behandlade materialet.

Tidningen Djurens Rätt publicerades 2018 i fyra nummer. Efter flertalet genomläsningar och försök till kategorisering likt den genomförd av Jävligt Gott bedömdes att tidningarnas ledarsidor bäst mötte urvalskriteriet för studiens relevans. Jag upplevde att de flesta av texterna i tidningarna är skrivna på ett avståndstagande sätt, där reportagens fokussubjekt får hela talarutrymmet. Genom att välja tidningarnas ledarsidor kunde jag fokusera på de texter där Djurens Rätt mest tydligt beskriver sin egen ståndpunkt. Detta kan jämföras med materialet från Jävligt Gott, där samtliga texter är skrivna utifrån den egna ståndpunkten. I och med detta omfattade det slutgiltiga materialet från Djurens Rätt 27 texter av varierande längd, men med en total längd av 12 tidningssidor.

Totalt omfattar studien därmed ett urval av 24 blogginlägg och 27 ledare, samtliga av varierande längd. I Bilaga 1 presenteras det utvalda materialet med källhänvisning. Här anges även de referenskoder som använts för att referera till materialet i uppsatsen.

3.4 Analysmetod

Faircloughs övergripande ramverk av diskursanalys innebär att genom en beskrivande textanalys fånga närvarande diskurser och därigenom ge en bild av den diskursiva praktik som medverkar i textens produktion. Genom denna metod möjliggörs en diskussion kring de diskursiva praktikernas inverkan i nuvarande och framtida sociala praktiker. Användning av Faircloughs metod kan beskrivas som ostrukturerad (Bergström & Boréus, 2012). Jag fann det därmed viktigt att komplettera metoden med ett mer systematiskt tillvägagångssätt och har i detta avseende utgått

från Robert Yins (2013) praktiska analysfaser, som jag försökt sammanfoga med Faircloughs modell.

Yin (2013) beskriver kvalitativ analys utifrån fem faser: Sammanställning, Demontering, Remontering, Tolkning, och Slutsatser. Analysens första fas innebär en sammanställning av all data som ska analyseras, samt alla anteckningar tillhörande materialet som tillkommit under datainsamlingen (s. 180). Sammanställningen ska vara systematiskt ordnad och organiserad i en enhetlig form (ibid., s. 184–186). I den andra fasen demonteras all data, vilket innebär att den sammanställda databasen bryts ner i mindre delar (ibid., s. 180). Detta kräver även en närläsning av materialet. Som en del av demonteringsprocessen valde jag att tillämpa en kodning av materialet. Kodningen bestod i att identifiera innehåll i materialet som kunde identifieras som ett övergripande tema. Detta hjälpte mig att identifiera och koda ut en första nivå av närvarande diskurser. Under kodningen av materialet genomförde jag en ny sammanställning av min data i en kodbok som jag upprättade i Excel. I denna process fokuserades även materialet till särskilda citat och exempel. Under den tredje fasen, remontering, omorganiserades data utifrån identifierade mönster (ibid., s. 192–193). Dessa mönster utgjorde nästa nivå av diskurs, och tillhandahöll underlag för att definiera en diskursordning och relationen mellan dessa, det vill säga deras interdiskursivitet (jfr. Bergström & Boréus, 2012, s. 363). Denna organisering vägledades av studiens frågeställningar och materialet kunde under denna process knytas an till mina specifika forskningsfrågor. Dessa första tre faser av analysen upprepades flertalet gånger för att pröva och ompröva både kodning och omorganisering av data, för att säkerställa en rättvis behandling av materialet och för att öka blottläggningen av materialets innehåll (Yin, 2013, s. 180–182). De första faserna kan med anknytning till CDA:s tre dimensioner utgöra del av både textanalys och processanalys.

Analysens fjärde fas är tolkningen, vilket består av en sammanställning av remonterade data (Yin, 2013, s. 181). Vid denna punkt i processen inleddes författandet av det som idag är denna uppsats resultat och analys-kapitel. Under tolkningsfasen är det inte ovanligt att det anses nödvändigt att återvända till remontering- och demonteringsfaserna (ibid., s. 204). Detta hände även mig och jag återgick jag vid flertalet tillfällen till remonteringsfasen för att jag funnit att nya mönster framträtt som en del av tolkningsprocessen. Under tolkningsfasen arbetade jag även hela tiden avstämmande mot det ursprungliga materialet för att verifiera dess innehåll, i och med att demonteringsfasen

inneburit en konkretisering och förenkling av data. Analysens femte och sista fas bestod av att utifrån min tolkning av materialet dra de slutsatser som presenteras i uppsatsen diskussionskapitel (jfr. *ibid.*). Jag tolkar det som att Yin menar att det först är under analysens fjärde och femte fas som det teoretiska ramverket appliceras. Då jag har kombinerat Yins praktiska metod med Faircloughs teoretiska CDA, har jag istället låtit mitt teoretiska ramverk vara närvarande under hela analysprocessen, eftersom detta krävs för att kunna utläsa diskursers närvaro i texterna.

3.5 Etiska överväganden

Då min studie inte direkt berör enskilda individers utsagor utan tillgängligt och öppet publicerat material har jag inte att behöva åta några åtgärder för anonymisering eller deltagande granskning. Mitt ansvar ligger snarare i att säkerställa att materialet har behandlats respektfullt, att jag inte tagit innehåll ur sin kontext och att jag arbetat efter barmhärtighetsprincipen. En aspekt av detta har varit att i redovisningen av min studie vara transparent med de val och metoder som använts.

Likt mycket annan forskning rör min studie frågor om särskilt utsatta grupper. I mitt fall är de utsatta icke-mänskliga djur, individer som vi har svårigheter att kommunicera med. Jag har en önskan om att min studie skall bidra till en kunskap som söker vara till deras fördel, och har genomgående haft i åtanke att så är fallet, och att den kunskap jag producerar inte kan användas som belägg för vidare förtryck och skada.

3.5.1 Positionering

Något som redan av min teoretiska utgångspunkt bör vara tydligt är att jag inte utger mig för att bedriva någon form av objektiv och opartisk forskning med denna studie. Forskare och deras forskning utgör ett samskapande fenomen och de resonemang och slutsatser som min studie bidrar med är inte något som skall värderas som en generell sanning utan som en redogörelse för och tolkning av det fenomen som jag i min studie är del av att skapa och som jag ska stå till svars för (Sprague, 2016, s. 157–159; Haraway, 1988, s. 447; Barad, 2007, s. 138–141). Jag anser det även lämpligt att informera om att jag själv vid studiens genomförande anser mig vara både feminist och vegan, vilket medför att jag själv är del av den sociala praktik som jag i min studie diskuterar. Mitt ansvar består därför i att på ett tydligt och transparent sätt redogöra för hur jag nått mitt resultat, vilket jag gör i avsnitt 3.6 nedan (Yin, 2013, s. 263).

3.6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

De viktigaste aspekterna av att genomföra en tillförlitlig och trovärdig studie är, enligt Yin (2013) transparens och systematik (s. 31–32). Genom att vara öppen och tydlig kring mina val, samt uppvisa och tillgängliggöra den data som ligger till grund för mina analyser, har jag sökt visa på en hög transparens i min studie. Detta har jag till exempel gjort genom att låta citat ha en framträdande roll i mitt analysavsnitt (jfr. Bergström & Boréus, 2012, s. 406). En transparens möjliggörs även genom att texterna jag har valt att studera är öppet publicerade och kan läsas av vem som helst. Genom att komplettera min analysmetod med en mer systematisk modell, har jag minimerat risken för en slarvig och godtycklig analys av min data, vilket hade kunnat snedvrída mitt resultat utan att jag varit medveten om det (jfr. Yin, 2013, s. 32). Som del av denna systematik fanns även en nödvändighet att vid flertaliga tillfällen återgå till den ursprungliga källan, vilket ytterligare gagnade en rättvis behandling av materialet. För att vara mer medveten om min egen roll som forskningsinstrument, och öka reflexiviteten hos mig själv, förde jag även en dagbok under studiens gång.

Ytterligare åtgärder för att styrka en studies validitet, det vill säga trovärdighet, kan forskaren söka efter konkurrerande förklaringar och triangulera sitt material (Yin, 2013, s. 85–86). Jag har därmed under hela studiens gång försökt bemöta mitt material och mina resultat med en självkritisk blick, hela tiden medveten om att det kan finnas andra sätt att tolka materialet. Jag har även, i mitt material, sökt triangulera mina resultat genom att lokalisera flera händelser i texten som tyder på att samma analys kan göras. Utöver detta har även valet av källmaterial tillämpat en viss jakt på konkurrerande förklaringar. Då min förkunskap och preliminära granskning av källmaterialet indikerade att de skulle påvisa olika innehåll och diskurser innebar mitt riktade val en mer balanserad, och därmed mer trovärdig, bild av veganism i en svensk samtida kontext.

En kvalitativ studie kritiserar ofta genom att påpeka att det inte går att generalisera studiens resultat. Detta inbegriper dock även de flesta kvantitativa studier, eftersom varje studie endast kan samla in en begränsad mängd data och tolka dessa utifrån en begränsad tolkningsram (jfr. Yin, 2013, s. 101–103). Genom att använda en modell som Faircloughs diskursanalys gavs jag dock möjlighet att lyfta studiens resultat till en diskussion kring vilka implikationer dessa hade för omkringliggande sociala praktiker. Detta har därmed medfört att en viss generalisering gjorts möjlig.

4 | Resultat och analys

I detta avsnitt redogör jag för och analyserar mitt urval av texter från bloggen Jävligt Gott och tidningen Djurens Rätt. Jag undersöker hur veganism som praktik beskrivs och motiveras, och hur dessa beskrivningar och motiv är kopplade till olika genuspraktiker. Avsnittet är uppdelat efter källa; texterna från Jävligt Gott presenteras först och därefter texterna från Djurens Rätt. Utifrån materialets form besvaras frågorna på olika sätt. Materialet från Jävligt Gott innehåller många uttryckliga beskrivningar om veganpraktik, vilket gav mig möjlighet att på ett nyanserat sätt svara på mina frågor. Tidningen Djurens Rätt utgör, till skillnad från matbloggar, ett professionellt editerat textformat, som har ett särskilt och riktat fokus med sina samtliga texter: att verka för djurrätt. I detta material nämns veganism mycket sällan, men då analysen i ett tidigt skede visade på att Djurens Rätt menar att veganism är en betydande del av djurrätten kunde texter om djurrätt ses som synonyma till texter om veganism.

Materialet i detta kapitel refereras till genom en referenskod. En full förteckning av referens-koder och källhänvisningar återfinns i Bilaga 1.

4.1 Jävligt Gott

4.1.1 Kött är jävligt gott

Jävligt Gott målar upp två bilder över hur veganism ser ut. Dels beskrivs hur veganism är en feminin praktik, och dels beskrivs en ny form av maskulin veganism. Denna maskulina veganism är en praktik Jävligt Gott skapar för att förändra vem veganism är till för. I ett inlägg om ett samarbete mellan Jävligt Gott och Sveriges Olympiska Kommitté, för att utveckla vegetarisk mat för elitidrottare, säger Johansson att “[d]et känns viktigt att bryta mot normer och stereotyper kring vegetarisk mat och vilka den är avsedd för” (23 okt) och menar just i detta avseende att vegetarisk mat stereotyp inte anses vara en fullgod och näringstillräcklig kost. Detta tyder på att Johansson vill förändra vem vegetarisk mat är avsedd för. I ett annat inlägg framkommer att veganism är någonting som “unga tjejer” sysslar med, på samma sätt som de är intresserade av att “rädda världen”, prestera bra i skolan och hålla på med hästar. Det är också någonting de riskerar att misslyckas med, på grund av “för dålig koll på näringslära och veganska matlagningsskills”

(1 apr). Johansson kopplar därmed inte bara ihop veganism som praktik med unga kvinnor och femininitet i form av empati, omvårdnad och djurintresse, utan kritiserar även hur feminin veganism praktiseras. Vid flertalet tillfällen beskriver Johansson stereotypt vegansk mat som “rawfood” eller “acaibowls”, som skulle vara avsedd för “hälsofreaks [...] eller rawfoodälskare”, och beskriver “grönsaksbaserade rätter” som “hälsosammare” (25 feb; 1 jan; 31 juli).

Adams (2017) menar att grönsaker signalerar en underordnad och feminin föda, och Hart (2018) redogör för hur hälsosam och grönsaksbaserade rätter anses vara feminint kodade (s. 135). När Johansson använder specifik mat som rawfood och acaibowls, som kan beskrivas vara både grönsaksbaserade och hälsosamma, påminner han om hälsodiskursen kring grönsaksbaserad mat. Genom att beskriva att veganism stereotypt betyder att äta feminina grönsaksbaserade och hälsosamma rätter, vilket innefattar både rawfood och acaibowls, och att det stereotypt sett är unga kvinnor som praktiserar veganism, gör Johansson klart för oss att den stereotypa veganism som han avser att förändra är en feminin praktik.

Samtidigt tar Jävligt Gott avstånd från denna veganpraktik och påtalar att veganism, som främst bedrivits av kvinnor och unga tjejer, är alldeles för snäv. Johansson kritiserar även andra (kvinnliga) veganinfluencers för att endast rikta sig till människor som redan är veganer (18 mar). Syftet med Jävligt Gott är istället att göra vegansk mat “tillgänglig för fler” (9 dec). Johansson beskriver således veganism som en praktik som är feminin och praktiseras av kvinnor. När Johansson kritiserar sina kvinnliga sociala media-kollegor för att de endast riktar sig till veganer innebär detta att deras veganism endast tilltalar kvinnor. En feminin veganism är enligt Johansson för snäv, och bloggen Jävligt Gott ska därmed skapa en arena för en veganism som inbegriper fler. Genus är relationellt konstruerat, vilket innebär att femininitet inte kan existera utan maskulinitet (Bourdieu, 1999). Om veganism identifieras som feminin och detta anses för snävt, är det för ett feminint utrymme är det samma som avsaknaden av maskulinitet. När Johansson menar att han ska göra veganism tillgänglig för fler är det specifikt en maskulin veganism han är ute efter att skapa.

Jävligt Gott är primärt en matblogg och sålunda är det inte så konstigt att veganism för Jävligt Gott är praktiken att äta vegansk mat. Den veganska mat, och därmed veganism, som Jävligt Gott producerar, är specifikt avsedd för att utgöra en ny form av veganpraktik. Då den tidigare feminina

veganismen beskrivs som grönsaksbaserad tar Jävligt Gott istället inspiration från “traditionella och ofta köttbaserade [rätter]” (9 dec).

Det finns en stark uppfattning hos många köttkockar att vegomat måste vara någonting annorlunda än köttmaten de vanligtvis lagar. Antingen för att vegetarianer ”ju inte vill äta kött”, eller för ”att de inte gillar idén med substitut” eller för att de ”vill göra bra mat gjord på bra grönsaker”. (Johansson, 11 mars)

Johansson anger att dessa tre skäl går på tvären mot vad vi egentligen vill äta: god och vanlig mat (11 mars; 7 juni). Kockarna i citatet anser att vegansk mat är mat som inte upplevs vara som kött, som inte är gjord på substitut utan istället är mat gjord på grönsaker. Johansson menar att sådan vegansk mat varken är god eller vanlig. För att få en bild av vad Johansson menar är god och vanlig mat, det vill säga sådan som vi alla vill äta, kan vi vända på argumenten i citatet ovan. För det första ska vegansk mat inte vara annorlunda än köttmat. Den ska fortfarande vara som om den vore gjord på kött. För det andra är det helt tillåtet att vegansk mat är baserad på substitut. För det tredje ska vegansk mat inte vara, eller åtminstone upplevas vara, gjord på grönsaker.

Det går att se liknande beskrivningar på andra ställen i bloggen. I ett inlägg där Johansson beskriver sig ha “cravings efter enkla, grönsaksbaserade rätter” inser han att han har väldigt få sådana på sin blogg (31 juni). Det är ett intressant påstående att hävda att Jävligt Gott har ont om “grönsaksbaserade rätter” när större delen av bloggens innehåll består av recept på vegansk mat. Eftersom majoriteten av recepten på Jävligt Gott är inspirerade av köttbaserad mat, och därmed till utseende och smak liknar kött, antyder det att Johansson inte anser att rätterna han vanligtvis lagar är grönsaksbaserade, och att “grönsaksbaserad” betyder en rätt som uppfattas vara gjord på grönsaker. Detta är återigen ett exempel på hur Johansson vill förändra både diskursiv och social praktik av veganism. Johansson vill dels förändra meningen med begreppet ‘veganism’ och vad vegansk mat är, och dels ändra praktiken i vem som äter vegansk mat och hur den äts. Diskurser har en konstituerande funktion till social praktik (Jørgensen & Phillips, 2002). Genom en diskursiv förändring av innebörden av veganism och vegansk mat möjliggör Jävligt Gott därmed även ett utrymme för en förändrad social praktik av veganism.

Jag har blivit vegan.

(Johansson, 2018, 25 feb)

Den 25 februari publicerar Johansson ett inlägg där han proklamerar att han är vegan. Direkt efter detta påstående möts läsaren av en stor bild på en stor hamburgare, med dubbla 'kött', och med texten "Det här är också en vegan!" (Se bild ovan; 25 feb). Detta är ytterligare ett tecken på att Johansson kopplar veganism till praktiken att äta vegansk mat. Lite senare i samma inlägg har Johansson lagt in en underrubrik, "*OBS IMPORTANT DISCLAIMER OBS*" i fetstil, med texten:

Jag har heller inte blivit det minsta mer sugen på rawfood eller acaibowls av att sluta äta ost. Om något har det bara gjort mig ännu mer peppad på impossible meat, studsiga vegoköttbullar och saftiga seitankorvar." (Johansson, 25 feb).

Här tar Johansson tydligt avstånd från den veganism han själv uttryckt vara stereotyp och norm, och som utgör en feminin veganpraktik. Istället tycks Johansson vilja få oss att förstå att motsatsen till det som illustrerat feminin veganism, rawfood och acaibowls, är den mer tillgängliga veganpraktiken med utgångspunkt i veganskt kött. För kött är, enligt Johansson, ”jävligt gott” (6 april), och vegansk mat beskrivs som “mer kvalitativ” när den känns ‘köttig’ (10 aug). Det är också köttätarna, den bredare målgruppen som andra influencers inte tilltalat, som Jävligt Gott skapar vegansk mat för. Johansson vill “göra veganburgare som ALLA kan älska” och förtydligar senare: “Jag vill göra en veganburgare för köttälskare. För det är en sådan jag själv skulle vilja äta. En som dryper över fingrarna när du äter den. Där umamin växer i munnen och där du direkt vill ha en till.” (1 jan).

Samtidigt som Johansson meddelar att han är vegan, och Jävligt Gott blir en helt vegansk blogg, är det alltså mycket viktigt för honom att friskriva sig och ta avstånd från det som kan uppfattas som en feminin praktik. Feminin veganism innebär, i motsats till vanlig och god mat, äcklig och konstig mat baserad på grönsaker, och det är inte vad någon egentligen vill äta. Jävligt Gott bidrar istället till någonting helt nytt, den veganism och veganska mat som vi alla vill och kan ta del av - en veganism för köttälskare. Köttätande är starkt förknippat med manlighet och virilitet, och används performativt för att skapa och befästa manlighet, medan veganism utgör en symbol för underordnad, feminin svaghet (Adams, 2017; Buerkle, 2009). Genom att skapa en veganism för köttälskare, där veganism innebär ätandet av mat som ser ut och upplevs vara köttbaserad, dissocieras veganskt ‘kött’ från frukt och grönsaker, trots att det i grunden är gjort på dem. Ordet ‘kött’ förändras och fylls med en ny mening där kött varken behöver innebära döda djur eller innanmätet av en frukt (jfr. Gålmark, 2005). Genom Jävligt Gott framträder ett nytt ‘kött’, det veganska köttet. På så sätt konstrueras ett utrymme inom vegansk praktik där vegansk mat kan användas som verktyg för att repetera och upprätthålla maskulinitet. På samma gång knyts symboliken i ‘kött’, det vill säga manlig dominans och mäns naturliga fallenhet för våldsutövning, till vegansk praktik (jfr. Adams). Därmed kan Jävligt Gott inte bara ses konstituera en förändring av veganpraktik, utan innebär också en reproduktion av maskulin könsmaktsordning.

4.1.2 Klimatet, människan och framtiden

Problemet är bara att köttet inte är vad det har varit. Det kött vi äter idag har ingenting att göra med det kött som farmor och farfar åt när de var små och höll egna djur på gården. (JG, 6 april)

Det mest framträdande motivet till veganism är, enligt Jävligt Gott, matens klimatpåverkan (21 jan; 28 jan; 6 april; 7 juni; 24 juni; 5 nov). Djurindustrin beskrivs som en av de största och mest miljöförstörande industrierna i världen (6 april; 24 juni). Djurindustrin ställs i citatet ovan i kontrast till den förgångna djurhållning som innebar att djur hölls i en mycket mindre skala på den egna gården. Det går därmed att tolka att det enligt Johansson är den stora mängden och mekaniseringen av animalieproduktion som gör den miljöförstörande.

En annan motivering till veganism är för människans skull. Jävligt Gott uppmuntrar till att bli vegan genom att berätta vad du själv kommer att vinna på det. Primärt är det för den egna hälsans skull. Johansson menar att "vår överdrivna konsumtion av kött och feta mejerier ger oss cancer, hjärt och kärlsjukdomar" (6 april). Hälsan som motiv förekommer vid flera tillfällen (7 juni; 24 juni). Andra personliga skäl, som att en sparar pengar, får möjlighet att utveckla matlagning till en hobby, och samtidigt göra en god gärning för klimatet, förekommer också (28 jan).

De framtida konsekvenser som kommer av att vi inte är veganer, och därmed gör någonting åt vår klimatpåverkan, är ytterligare ett motiv som illustreras. Johansson menar att "det är snarare våra barn och barnbarn som kommer att få ta konsekvenserna än det är vi" (28 jan). Två saker blir tydliga i detta citat. Dels beskriver Johansson att det är för "våra barn och barnbarn[s]" skull, det vill säga vår egen framtida familj och därmed en förlängning av oss själva, som vi bör vara veganer. Återigen motiverar Johansson därmed att veganism ska praktiseras för vår egen skull. Dels visar detta påstående att Johansson upprätthåller den artbarriär som döljer att det idag finns miljarder av levande varelser som redan nu tar konsekvenserna av animaliekonsumtion. När Johansson menar att det inte är 'vi' som idag tar konsekvenserna, döljer han därmed 'de andra' som gör det. Det blir tydligt att det som motiverar Johansson inte bara är människors lidande utan svenska eller västerländska människors lidande. I ett annat inlägg berättar Johansson hur han känner sig nedstämd när han sitter och ser ut över de svenska sommaridylliska landskapen eftersom han vet att de kan påverkas av klimatet (19 juli). I samma text beskrivs hur Johansson

“tänker på djuren, på kvigorna ute i hagarna, på älgarna på fälten och på vildsvinen i skogarna” (19 juli). Genom att jämföra kvigor i hagar med vildsvin i skogen går det att urskilja att Johansson ser kvigornas situation i hagarna som en del av deras ‘naturliga’ varande. Vildsvinens liv i skogen skiljer sig dock avsevärt från kvigornas i hagarna. Hagar är av människan konstruerade utrymmen avsedda för att hålla djur i fångenskap. Kvigor är unkor som av sina mänskliga ägare inväntas köns mogna tillräckligt för att insemineras, eftersom en ko inte producerar mjölk förrän hon har fött en kalv. Vad kvigorna i hagarna har att vänta är ett omkring fem år långt liv av konstant dräktighet, där deras kalvar förs iväg och slaktas och deras mjölk pumpas ut av maskiner (Gålmark, 2005, s. 84). Kvigornas liv i hagen är följaktligen långt ifrån ett ‘naturligt’ liv. Johanssons likställning av vildsvin och kvigor tyder på en naturaliseringsprocess av mjölkens tillvaro, vilket i sig döljer de maktrelationer och förtryck som ligger bakom människans exploatering av kon (jfr. Bourdieu, 1999). Jävligt Gott reproducerar därmed både naturaliseringen av djur som boskap och en maktrelation mellan djur och människa. Utöver detta poängterar Johansson att *han* är ledsen, och därmed lider, för att naturen förstörs. I kombination med att inte visa på utan istället naturalisera djurens lidande innebär det att även denna motivation kan ses vara för hans, människans, skull.

4.1.3 Maskulin veganpraktik

“Vi kan inte ta oss ur den här situationen genom att förvänta oss att vi allesammans ska ändra våra beteenden i grunden och börja leva som vi gjorde på stenåldern igen. Vi behöver använda den kunskap och de tekniker vi har för att göra våra beteenden bättre.” (28 jan)

Av citatet ovan att döma ska vi alltså inte ändra vårt köttätande i grunden, utan istället göra köttätande bättre. Jag tolkar detta som att Johansson anser att en grundläggande förändring i vårt beteende skulle vara att sluta äta kött. Istället föreslår han alltså att vi ska fortsätta äta kött, men att med hjälp av teknik göra köttet eller köttätandet bättre. De förändringsåtgärder som Jävligt Gott i och med detta förespråkar kan ses som tudelade. Dels kan kött göras bättre genom att skapa kött av vegetabilier och dels kan köttätande göras bättre genom att äta det mer sällan och endast i form av ‘bra’, svenskt kött. Johansson menar att vi måste “äta mer jävligt god vegansk mat OCH bättre

men mindre kött” (6 mars). ‘Jävligt god vegansk mat’ vet vi från tidigare avsnitt innebär mat som *upplevs som köttbaserad*, men ‘bra kött’ däremot *är kött från döda djur*.

Även om Jävligt Gott utger sig för att vara vegansk, har min granskning av bloggen visat att den inte helt och hållet är det. I ett inlägg beskriver Johansson köttproduktion som “totalt bisarr” och “en av de ineffektivaste och minst hållbara energiomvandlingsprocesser” (19 juli). Men samtidigt är det inte all köttproduktion som framställs vara ohållbar. Sveriges köttproduktion beskrivs i samma inlägg som “mycket bättre”, trots att energiomvandlingsprocessen ser precis likadan ut. Problemet i Sverige är, enligt Johansson, således inte att vi konsumerar kött, utan att vi konsumerar utländskt kött (19 juli). Även mängden kött som konsumeras beskrivs som problematisk. Genom att äta vegansk mat större delen av veckan menar Johansson att vi spar ihop tillräckligt med pengar för att köpa ‘bra kött’ några av dagarna (4 mars). En viktig aktör för denna förändring beskrivs “medvetna och ansvarstagande matbutiker” vara (7 juni). I just detta inlägg syftar Johansson på matvarukedjan Paradiset, som själva beskriver sig sälja “välmående” djur (Paradiset, u.å.)

Det kan tyckas förvirrande att en vegansk blogg förespråkar ätandet av döda djur. Om vi påminner oss om den definition av veganism som The Vegan Society framhåller så innebär veganism att varken konsumera djur eller främja djurkonsumtion (de Boo, 2015). Jävligt Gott förespråkar ett annat beteende och uttrycker, som visats i tidigare avsnitt, vid flera tillfällen att veganism behöver förändras. Här syns hur både diskurs och praktik är annorlunda, och att Jävligt Gott gör veganism annorlunda än vad The Vegan Society gör. När The Vegan Society menar att all typ av konsumtion av djur innebär ett utnyttjande och ett förtryck, menar Johansson att det finns vissa typer av djurkött som är bättre än annat djurkött. ‘Bra kött’ kommer från svenska och välmående djur, som, likt på farmor och farfars tid, föds upp i liten skala på den egna gården. ‘Dåligt kött’ är utländskt kött från djur som lider mer än de svenska, och som föds upp i en miljöförstörande industri. Jävligt Gott utgör därmed en annan typ av veganism än den som tidigare varit etablerad, en veganism som på vissa plan kan acceptera en konsumtion av döda djur.

Tidigare forskning kring veganism och maskulinitet har visat att män som är veganer ofta antingen reproducerar ett hegemoniskt maskulinitetsideal eller skapar hybrida maskuliniteter (Hart, 2018; Mycek, 2018; Greenebaum & Dexter, 2018). På liknande sätt kan även Jävligt Gott anses göra detsamma. Texterna på Jävligt Gott tyder på en diskursiv förändring av innebörden av veganism, där vegansk praktik kan beskrivas som ätandet av mat som är precis lika bra som ‘normal’, det vill

säga köttbaserad, mat. Jävligt Gott skapar en köttig vegansk mat som inte ska gå att åtskilja från köttmat. I och med detta kan Jävligt Gott anses skapa ett utrymme inom veganism där hegemoniskt maskulinitetsideal fritt kan existera, eftersom veganpraktiken, att äta vegansk mat, inte längre hindrar maskulin performativitet. I förlängningen innebär detta att den veganism som Jävligt Gott förespråkar, och därmed skapar, legitimerar patriarkal genusordning.

Det går även att tolka det Jävligt Gott gör som skapandet av ett utrymme för praktisering av hybrida maskuliniteter. I hybrid maskulinitet ingår ett avståndstagande från hegemoniska maskulinitetsideal, och en inkorporering av andra underordnade genuspraktiker som anses vara mer värdefulla än de hegemoniskt maskulina (Bridges & Pascoe, 2014). Genom att tillgängliggöra praktiker som idag i vissa sammanhang kan anses värderas högre än hegemoniskt ideala maskulina praktiker, som att vara vegan, bry sig om klimatet, och ta ansvar gentemot framtida generationer, kan Jävligt Gott tolkas skapa utrymme för att praktisera hybrida maskuliniteter. Eftersom bloggen dessutom möjliggör maskulin performativitet genom att upprätthålla en symbolisk köttnorm, kan de hybrida maskuliniteterna praktiseras utan risk att totalt undanröja maskuliniteten hos subjekten. På så vis kan män vara veganer utan att deras maskulinitet kan ifrågasättas, och de kan samtidigt tillskansa sig status då de tar ställning i frågor som i dagens samhälle anses vara viktiga och därigenom framställa sig själva som medvetna individer. Då hybrida maskuliniteter, likt hegemoniska, innebär ett upprätthållande av patriarkal genusordning, medför även denna tolkning att den veganism Jävligt Gott skapar inte leder till en förändring av genusordning (jfr. Bridges & Pascoe, 2014).

4.2 Djurens Rätt

4.2.1 För djurens skull

"Fred med djuren och naturen skulle också innebära att övergå till växtbaserad mat." (DR3, s3)

Veganism beskrivs i Djurens Rätt som en självklar del av djurrätt. Tal om veganism och växtbaserad mat lever tillsammans med texter om djurrätt (DR2s3; DR3s3; DR4s3). En person som förespråkar djurrätt är således vegan. Samtidigt verkar djurrätten inte vara tillräcklig för att motivera veganism, vilket tyder på att den motsatta relationen, att en vegan förespråkar djurrätt, inte nödvändigtvis behöver vara sann. Veganism beskrivs som en praktik främst utövad av unga kvinnor, och växtbaserad mat förespråkas på grund av sin hälsosamma funktion (DR2, s3; DR4, s6). "Grönt på tallriken visar att man har koll både på klimatet och på den etiska aspekten som rör djuren" menar förbundsordförande Camilla Björkbom, och visar att veganism är motiverat av både klimatfrågor och djurrätsfrågor (DR2, s3). Intressant nog indikerar detta Djurens Rätt ser att veganism utgör en performativ funktion, där växtbaserad mat kan användas för att visa "att man har koll" på frågor som upplevs viktiga.

Med tanke på källans namn och syfte är det inte så förvånande att djurrätt, och därmed veganism, övervägande motiveras av djurens rättigheter och för djurens skull. Djurens Rätt förespråkar inte veganism lika explicit och uttalat som de gör det implicit genom sitt textinnehåll. Genom att, som illustrerat ovan, meddela att veganism är en självklar del av djurrätt, låter de istället berättelser om hur djur, som lever i en industri, har det, motivera veganismen.

Fiskar har egna personligheter. Rygggradslösa djur som humrar och kräftor är smarta och känner troligen smärta. Råttor visar empati och ånger samt skrattar när de blir kittlade. Hur känner kor när deras kalvar tas ifrån dem direkt efter födseln? Vi kan föreställa oss hur djuren upplever situationer utifrån hur vi själva skulle uppleva motsvarande situation. (DR3, s3)

Genom att beskriva hur känslor inte är en mänsklig egenskap, utan att även djur har upplevelser och känslor, ifrågasätts de praktiker som innebär att djur behandlas som vore de producerande maskiner (DR3, s3). Vid flertalet tillfällen beskrivs djur som subjekt, som “kännande individ[er]”, med ett egenvärde oavsett människans nytta (DR2, s4; DR1, s4).

Djurens Rätt använder ofta både skriftliga och bildliga illustrationer av djur för att kontrastera ett liv i frihet från ett liv i fångenskap. Ett exempel på detta visas i bilden nedan, och redaktionen poängterar i tillhörande text att de flesta av oss “ser en liten söt gul och gulligt pipande kycklingunge” framför oss när vi tänker på kycklingar, för att sedan jämföra detta med svenska “kycklingfabriker” där “100 miljoner kycklingar [...] föds upp” och slaktas årligen (DR1, s6).

(Djurens Rätt, Nr.1/2018, s6)

Illustrationen ovan visar en av de strategier som Djurens Rätt använder för att motivera djurrätt, och därmed veganism. Genom att visa för läsaren hur bilden av ett välmående djur inte stämmer överens med hur djuren faktiskt har det försöker Djurens Rätt utmana en konstruktion som de menar att djurindustrin medvetet försöker skapa (DR1, s6). “Stora pengar läggs på att skapa illusionen av mys i djurfabrikerna” menar tidningens redaktion, och en del av Djurens Rätts uppdrag är “visa hur verkligheten ser ut” (ibid.).

Ett viktigt resultat är alltså inte bara det faktum att Djurens Rätt motiverar veganism genom djurrätt, utan *hur* de motiverar veganism genom djurrätt. Tidningen använder både skriftliga och

bildliga illustrationer för att etablera emotionella relationer mellan läsaren och djuren. Att känna empati med djuren som tidningen berättar om förespråkas ofta:

“Vi måste kunna leva tillsammans med [...] djur och visa dem respekt. Vi delar samhället med dem.” (DR1, s3)

“Allt fler väljer ett nytt sätt älska dem – det vill säga med medkänsla.” (DR2, s4)

“Vår största utmaning är kanske att sätta oss in i djurens situation och fråga oss vad vi kan göra för att hjälpa dem.” (DR3, s.3)

Empati är därmed närvarande i tidningen på två sätt: dels används empati som strategiskt verktyg för att skapa relationer mellan läsaren och djuren i samhället, dels förespråkas empati som lösningen på det problem djurförtryck utgör. Empati, medkänsla och omvårdnad är egenskaper som enligt hegemoniskt maskulinitetsideal klassas som feminina och oönskade (Hart, 2018). På detta sätt går det att argumentera för att beskrivningarna och motiven bakom veganism i Djurens Rätt är starkt kopplade till feminina genuspraktiker, och reproducerar ett stereotypt femininitetsideal.

4.2.2 För människans skull

Att texterna i tidningen Djurens Rätt kan läsas som feminint kodade genom sin användning av empati som diskursiv praktik har i ovanstående avsnitt redogjorts. Men denna emotionella diskurs används blandat med en rationalistisk diskurs. Rationalitet ses som den dikotoma motsvarigheten till emotionalitet, och utgör den högre värderade och maskulint kodade av dem två (Bourdieu, 1999; Mycek, 2018). Den rationalistiska diskursen är i Djurens Rätt främst närvarande när veganism, utöver djurrättsfrågorna, motiveras för människans skull. Växtbaserad mat beskrivs som “närlingsriktig kost” som hjälper idrottare att “återhämta sig snabbare” och “resulterar i ständigt nya personbästa” (DR4, s.6). I ett stycke som handlar om särskilda platser där människor når en mycket hög ålder, redogörs att de “huvudsakligen [äter] växtbaserat [...] [vilket] möjligtvis kan förklara [detta]” (ibid.). Som tidigare nämnt kan veganism även användas för att visa att en “har koll på” viktiga frågor (DR2, s3). Tidningen menar även att köttätande i framtiden kommer att anses vara någonting fult, vilket gör att veganism signalerar att en har en ‘ snygg ’ moral (DR4,

s4). Veganism beskrivs därmed som en typ en performativ praktik, som används för att framställa en identitet eller bild av sig själv (jfr. Butler, 2007). Därmed förespråkas veganism som verktyg för att symboliskt ta avstånd från det klandervärdiga och istället signalera att ens identitet ligger i linje med en framtida samhällsnorm. Ett ytterligare exempel på detta är när tidningen talar om modehusens beslut att sluta använda päls, och hänvisar till ett uttalande av Guccis VD att “mode och att vara modern hör ihop, och att päls inte längre är modernt” (DR1, s3). Mode används för att visa att en är en modern människa, och är därmed på samma sätt som matkonsumtion en performativ handling (jfr. Butler, 2007). En modern människa bär således inte päls för att visa att hen är modern, och därmed i linje med samhällsnormen. Detta indikerar att Djurens Rätt, förutom att motivera veganism som en självklar del av djurrätten, även motiverar veganism utifrån vad människan som individ vinner på att välja en växtbaserad konsumtion, både fysiologisk men även socialt.

Hänvisningar till djurskyddslagens beskrivningar av att “främja djurs välfärd och respekt för djur, eftersom djur har ett egenvärde oavsett den nytta de har för människan” pekar på en logisk motivering av djurrätt (DR1, s4). I kampen mot djurförsök fokuseras det på arbetet utfört av “forskare och innovatörer” (DR1, s6). Alternativ till djurförsök ska “samordna[s] och främja[s]” (DR2, s.3). I ett stycke om hemlösa katter beskrivs hur “[d]et borde vara en samhällsangelägenhet att krav på ID-märkning, registrering och kastrering införs i lagen” (DR2, s3). Kring djurrättsaktivisters arbete beskrivs hur “påverkansarbetet gentemot företag har visat sig vara en framgångsrik metod” (DR2, s. 6). I en text som handlar om hur späckhuggare påverkas av människans handlingar beskrivs hur “forskare pekar på att späckhuggarnas reproduktion drabbats av försämrade livsvillkor, föroreningar och överfiske”. Samtliga av dessa citat är ett fåtal exempel på hur texterna i Djurens Rätt hela tiden har en närvaro av förnuftbaserade resonemang som på en logisk grund leder fram till ett etiskt ställningstagande för djurrätsfrågor och veganism, vilket är tecken på rationalistisk diskursiv praktik (jfr. Mycek, 2018).

Ett särskilt tydligt exempel på hur en rationell diskurs samverkar med en emotionell är när Djurens Rätt beskriver sin ambition att vara “kunniga och pålästa, engagerade och handlingskraftiga, samt att kunna vara pragmatiska när det behövs men alltid stå på djurens sida” (DR2, s 3). Genom att först beskriva egenskaper som kunniga, pålästa, handlingskraftiga och pragmatiska, som upphöjs av rationell diskurs som positiva egenskaper, och därefter separera att “stå på djurens sida”, det

vill säga att visa empati och omtanke, med skiljeordet “men” tyder på diskursernas dikotoma relation. Detta tyder på att både femininitet och maskulinitet, i form av genuskodade diskursiva praktiker, är mycket närvarande i Djurens Rätt. Det tyder också på att diskurserna i texterna har en dikotom relation. Det går därmed att tolka tidningens texter som en plats där manligt och kvinnligt samexisterar, vilket upprepar förhållandet om att det bara finns två sätt att konstruera genus (jfr. Bourdieu, 1999).

4.2.3 En ‘könsneutral’ veganism

Det är tydligt hur tidningen Djurens Rätt fokuserar på djuren de eftersträvar att representera. Beskrivningar av djur är ständigt närvarande, och de sker i varierande form från att använda det likformiga uttrycket ‘djur’ till personliga berättelser om enskilda individer. Vid sidan av dessa berättelser finns dock människan alltid närvarande.

*“djurfria forskningsmetoder [har] visat sig gagna även människor”
(DR4s3)*

“en etisk forskning ur djurens perspektiv, men också för en bättre forskning för människor” (DR4s4)

“djur har ett egenvärde oavsett den nytta de har för människan” (DR1s3)

“djurs och människors känslor liknar varandra” (DR3s3)

Människor beskrivs, med undantag av några få fall, uteslutande som “människor”, “människan”, “oss” och “vi”. Ingenstans görs någon skillnad med åtanke på olika människors omständigheter och kontext. “Vi måste [...] visa mer tolerans. Vi måste kunna leva tillsammans med vilda djur [...]. Vi delar samhället med dem. Det är vi som [...] begränsar [...] deras territorier.” (DR1, s.3). Vi, människan, beskrivs som en homogen grupp, helt utan olika förutsättningar. Fokus ligger vid den relation som finns *mellan* människa och djur, och maktförhållandet som ifrågasätt är därmed enbart det speciesistiska (jfr. Gålmark, 2005).

I talet om människan är genus helt frånvarande; ‘människan’ upplevs som könlös. Beskrivningar av genuspraktiker är uteblivna, de varken upprätthålls eller utmanas. Men samtidigt, som tidigare avsnitt har visat, är genus ständigt närvarande i form av genuskodade diskursiva praktiker, som

samexisterar i ett dikotomt förhållande. Denna närvaro var dock helt beroende av det teoretiska ramverk och den tidigare forskning som jag hade med mig in i analysen. Detta gör att även om genus inte beskrivs så är det utifrån en dikotom genusordning som jag läst och förstått texterna. Enligt Faircloughs modell av ett kommunikativt event visas hur texten både produceras och konsumeras genom de diskursiva praktikerna (se Figur; Jørgensen & Phillips, 2002). Jag tolkar detta som att när texterna skrevs hade författarna en specifik uppsättning tankar, idéer, filter och tolkningar av sin värld, influerad av den sociala praktik som omgav dem. Detta formade, under produktionen av texten, en diskursiv praktik - det vill säga hur de talar om vad de talar om, vilka diskurser som användes och hur dessa användes. Som jag redan påvisat kan den diskursiva praktiken i Djurens Rätt läsas som en dikotomt genuskodad samexistens av maskulinitet och femininitet. När jag som konsument av texterna upplever att jag inte skulle tillskansa mig den information jag uppfattar att författarna vill förmedla, om jag inte också accepterar genus som en binär och verklig relation, görs jag, genom det kommunikativa eventet, medverkande i en reproduktion av en binär genusordning. Vi påminns om att genus är en social konstruktion varigenom vi förstår vår omvärld och gör den begriplig (jfr. Butler, 2007; Bourdieu, 1999). Eftersom det i samhället idag redan finns en etablerad maktordning knuten till bilden av binärt genus, och eftersom de aktivt inte bidrar till att motverka denna, kan Djurens Rätt medverka till en reproduktion av även den. De gör det, inte genom hur de talar, utan hur de inte talar, och därmed, låter andra tala och styra vår tolkning.

5 | Diskussion och slutsatser

Syftet med denna studie har varit att utifrån ett kritiskt feministiskt perspektiv undersöka maskuliniserad veganism genom att studera mötespunkterna mellan veganpraktiker och genuspraktiker i en svensk, samtida kontext. För att vägleda min studie ställde jag frågor kring hur veganism beskrevs och motiverades i ett urval texter publicerade på matbloggen Jävligt Gott och i tidningen Djurens Rätt, och hur dessa beskrivningar och motiveringar kan kopplas till olika genuspraktiker.

Resultatet av min analys visar att Jävligt Gott är delaktig i skapandet av en maskulin veganism. Syftet med Jävligt Gott beskrivs vara att förändra vegansk praktik, vilket motiveras av att måla upp den nuvarande veganismen som del av en feminin och otillräcklig praktik. Genom att förändra diskursen kring vad veganism är och innefattar möjliggör Jävligt Gott en förändrad social praktik. Som ett första steg kan förändringen som Jävligt Gott förespråkar ses genom beskrivningen av veganism som praktiken att äta vegansk mat. I och med detta särskiljs Jävligt Gott från den bredare definitionen av veganism som kamp mot speciesism. Nästa förändring kommer av att vegansk mat beskrivs vara mat som till smak, form och konsistens liknar, och därmed upplevs vara, som kött. Det skapas därmed en ny form av kött, som innehåller samma symbolik som kött av döda djur, men som är veganskt. På detta sätt skapas därmed ett utrymme för män att genom veganism, det vill säga ätandet av veganskt kött, performativt reproducera maskulinitet. En tredje aspekt som framkommer av resultatet är att den veganism som Jävligt Gott förespråkar primärt motiveras av klimatet och människors vinning. I motivationerna ses Jävligt Gott upprätthålla en artbarriär som reproducerar speciesism, det vill säga förtryck på grund av arttillhörighet. Jag fann även att viss konsumtion av djurkött anses acceptabel, trots att Jävligt Gott utger sig för att vara en vegansk blogg, vilket ytterligare pekar på en speciesistisk syn på djur. Detta innebär att maskulinitet inte bara kan framställas genom att äta vegansk mat, utan också att risken att förlora maskulinitet genom veganism minimeras eftersom köttätande fortfarande kan praktiseras.

Den veganism som konstitueras av Jävligt Gott kan ses reproducera ett hegemoniskt maskulinitetsideal, då hegemonisk maskulinitet inte utmanas och kan rymmas inom den nya maskulina veganska praktiken. Men det går även, utifrån Bridges och Pascoes (2014) definition, att se den maskulina veganismen som en hybrid maskulinitet. Detta eftersom Jävligt Gott även kan

rymma praktiker som aktivt har för avsikt att inkorporera element från underordnade maskuliniteter och femininiteter. Jävtligt Gott tillgängliggör inkorporering av ställningstaganden i betydande samhällsfrågor som klimatfrågan, vilket i vissa kretsar kan innebära att identiteten vegan medför en förhöjd status. Samtidigt upprätthålls patriarkal genusordning eftersom maskulinitet fortfarande kan erhållas genom ätandet av veganskt kött.

I min analys av tidningen Djurens Rätt framkom att veganism primärt beskrivs som en del av djurrätten, som därmed starkt motiveras av etiska och djurrättsliga skäl. Empati används både som ett skäl till veganism men också som ett strategiskt verktyg, då de genom att skapa kontraster mellan illustrationer av djur som kännande individer och djur i industrier som lider, etablerar emotionella relationer mellan människor (läsarna) och djuren (andra arter). Samtidigt beskrivs även att veganism kan vara en praktik utöver eller vid sidan av djurrätten. I dessa fall behöver inte veganism motiveras av etiska eller emotionella skäl, utan klimatfrågan och människans egen vinning kan vara tillräckligt. Dessa icke emotionella skäl framhåller en rationalistisk ton som upphöjer logik och förnuft. Genom denna analys går det att konstatera att det i Djurens Rätt samexisterat två diskurser, den emotionella och den rationalistiska. Dessa kan jag, med hjälp av min teori, koppla till en reproduktion av en binär genusordning, eftersom emotionalitet och rationalism utgör en dikotom relation likt femininitet och maskulinitet. Samtidigt visade analysen av materialet att talet om människan skapade en könlös varelse, helt utan tillskrivna genuspraktiker. Detta tyder på att vad Djurens Rätts texter kan anses konstituera är helt beroende av den diskursiva och sociala praktik vari de tolkas. Detta innebär att Djurens Rätt skulle kunna tolkas förespråka tre helt skilda sociala praktiker. Dels kan Djurens Rätt ses reproducera en patriarkal maktordning eftersom de inte aktivt bidrar till att motverka den, och därmed kan göras medskyldiga till att medverka till den. Dels kan Djurens Rätt ses utgöra en möjlig arena för hybrid maskulinitet, då empati och etik erbjuds som inkorporerande element, i utbyte mot ett upprätthållande av en rationalistisk diskurs som överordnar maskulint kodade egenskaper över feminina. Och slutligen kan Djurens Rätt dels även ses producera en faktisk genusneutral eller genusfri praktik, där vem som helst kan vara vegan och verka för djuretiska frågor. Problemet med ett sådant ställningstagande är dock existensen av en redan etablerad genusmaktordning, som är en del av läsarnas sociala och diskursiva kontext.

Jävligt Gott skapar ett utrymme för svenska män att vara veganer utan att förlora sin egen eller utmana andras maskulinitet. Djurens Rätt skapar ett utrymme för djurrättsförespråkare att vara etiska veganer utan att utmana genusstrukturer och andra förtryckssystem. Genom att göra djuretisk veganism till en genusneutral arena innebär det att när Djurens Rätt möter Jävligt Gott skapas utrymme för en maskulin veganpraktik som antingen kan följa ett hegemoniskt maskulinitetsideal eller utgöra byggstenarna för en hybrid maskulin praktik, båda vars syfte är att upprätthålla en manlig dominans och patriarkal genusordning. Det intertextuella mötet innebär också, eftersom Jävligt Gott naturaliserar och reproducerar speciesism genom sin användning av klimatdiskurs och antropocentrism, att Djurens Rätts hela fokus, belysandet av speciesism, utmanas. Det djuretiska perspektivet motiverat av empati kan, med introducerandet av en maskulin veganism, nedvärderas och marginaliseras. Den samtida veganismen kan därmed tolkas att mer och mer förändras till att endast handla om praktiken att äta vegansk mat, och användas som åtgärd för att snygga till självbilden och hur vi uppfattas av andra.

Detta kan leda till att framtida veganska alternativ endast består av köttliknande produkter gjord för att se ut och smaka som kött. Det är både ett problem för alla de som inte vill äta mat som påminner om kött och döda djurs kroppar. Det är också ett problem för veganismens performativa kraft, där veganer inte längre bara genom att visa andra vad de har på sin tallrik, kan utmana köttnormen, eftersom det inte kommer att gå att skilja den veganska tallriken från den köttdrypande. Veganismens framtidsmöjligheter blir därmed en fråga om perspektiv. Om målet är att inte konsumera kött och djurprodukter för klimatets och hälsans skull, och till och med för djurens skull, är den sociala praktik som förespråkas av Djurens Rätt och Jävligt Gott fullt tillräcklig för att förbättra vissa aspekter av våra ageranden. Om målet däremot är att utmana och eliminera speciesism som förtryckssystem menar jag att den veganism som förespråkas inte är tillräcklig, eftersom förtryck är strukturella och därmed kräver en strukturell förändring (jfr. Bourdieu, 1999).

Jag vill hävda att genom att isolera speciesism från andra samverkande förtryck förlorar Djurens Rätt förmågan att helt utrota dikotomin och förtrycksrelationen mellan människa och djur. Motverkning av förtryck måste alltid göras genom ett intersektionellt tillvägagångssätt eftersom olika förtryckssystem stärker varandra (Gålmark, 2005). På samma sätt kan frågan kring huruvida veganism kan anses vara lämplig som feministisk strategi också diskuteras. Jag visar genom min

studie att en genusneutral veganism möjliggör en maskulin veganisms framträdan. Jag vill hävda att ett av de skäl som gör att veganism kan maskuliniseras och inkorporeras i en patriarkal genusordning är för att det speciesistiska förtryckssystemet inte kopplas samman med andra samverkande förtryck. Då varken Jävligt Gott eller Djurens Rätt berör hur speciesism är sammanlänkat med sexism kan hegemoniska och hybrida maskulinitetsideal fritt befästa manlig dominans i samhället. För att motverka detta och i sanning skapa en veganism som i grunden är en förtrycksbekämpande ideologi krävs ett posthumanistisk och intersektionellt tillvägagångssätt. Detta innebär att veganism alltid bör vara feministisk, samtidigt som feminism alltid bör vara vegansk.

Genom att studera ytterligare intersektioner till andra förtryckssystem, till exempel kapitalism och nationalism, kan vidare förståelse skapas för vilka utmaningar en förtrycksbekämpande veganism står inför. Vissa fynd i min studie indikerar att veganism, förutom att maskuliniseras, även håller på att avpolitiserar. Detta anser jag vara en mycket pressande fråga för vidare forskning. Utöver detta skulle även en studie med material som sträcker sig över en längre tid vara av intresse för att kunna kartlägga de förändringar som min studie visat på.

Referenser

- Adams, C. J. (2017). Köttets könspolitik. I S. Al Naher, A. Björck, H. Pedersen & P. Svärd (Red), *Djuret* (Fronesis nr.56/57, s. 124–139). Malmö: Tidskriftsföreningen Fronesis.
- Best, S., Nocella II, A. J., Kahn, R., Gigliotti, C., & Kemmerer, L. (2007). Introducing Critical Animal Studies. *Journal for Critical Animal Studies*, 5(1), s.4-5.
- de Boo, J. (2014). *Ripened by human determination: 70 years of The Vegan Society*. Hämtad från The Vegan Societys webbplats:
<http://www.vegansociety.com/sites/default/files/uploads/Ripened%20by%20human%20determination.pdf>
- Bourdieu, P. (1999). *Den manliga dominansen*. (B. Englund, Övers.). Göteborg: Daidalos.
- Bridges, T., & Pascoe, C. J. (2014). Hybrid Masculinities: New Directions in the Sociology of Men and Masculinities. *Sociology Compass*, 8(3), 246-258. DOI: 10.1111/soc4.12134
- Buerkle, C. W. (2009). Metrosexuality can Stuff it: Beef Consumption as (Heteromasculine) Fortification. *Text and Performance Quarterly*, 29(1), s. 77-93.
- Butler, J. (1988). Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. I C. R. McCann & S-K. Kim (Red.) *Feminist Theory Reader: Local and Global Perspectives* (2017, 4 uppl., s. 481-492). New York: Routledge.
- Butler, J. (2007). *Gender Trouble*. New York: Routledge.
- Campbell, P., Mackinnon, A., & Stevens, C. (2010). *An Introduction to Global Studies*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Connell, R. (2005). The Social Organization of Masculinity. I C. R. McCann & S-K. Kim (Red.) *Feminist Theory Reader: Local and Global Perspectives* (2017, 4 uppl., s. 288-299). New York: Routledge.
- Djurens Rätt. (2019a). *Verksamhetsinriktning för Djurens Rätt 2019–2023*. Hämtad från <https://www.djurensratt.se/sites/default/files/2019-06/VI-2019-2023.pdf>

- Djurens Rätt. (2019b). *Tidningar*. Hämtad 2019-07-18 från <https://www.djurensratt.se/tidningar>
- Food & Friends. (2019). *Matrapport 2019 - En årlig undersökning om hur vi handlar, lagar och äter*. Hämtad 2019-08-13 från http://www.foodfriends.se/wp-content/uploads/2019/06/Matrapporten_2019_web.pdf
- Greenebaum, J., & Dexter, B. (2018). Vegan men and hybrid masculinity. *Journal of Gender Studies*, 27(6), 637–648. DOI: 10.1080/09589236.2017.1287064
- Gålmark, L. (2005). *Skönheter och Odjur - En feministisk kritik av djur-människa-relationen*. Göteborg: Makadam.
- Hart, D. (2018). Faux-meat and masculinity: The gendering of food on three vegan blogs. *Canadian Food Studies / La Revue Canadienne Des études Sur L'alimentation*, 5(1), 133. DOI: 10.15353/cfs-rcea.v5i1.233
- IPCC. (2019). *Climate Change and Land - Summary for Policymakers (Approved Draft)*. Hämtad 2019-08-13 från https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2019/08/4.-SPM_Approved_Microsite_FINAL.pdf
- Janks, H. (1997) Critical Discourse Analysis as a Research Tool, *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 18(3), 329-342.
- Jørgensen, M. & Phillips, L. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. London: SAGE Publications.
- Lukianoff, G. & Haidt, J. (2019). *The coddling of the American mind*. London: Penguin Books.
- Mycek, M. K. (2018). Meatless meals and masculinity: How veg* men explain their plant-based diets. *Food and Foodways*. DOI: 10.1080/07409710.2017.1420355
- Svärd, P. (2017) Speciesism och ideologiskt herravälde. I S. Al Naher, A. Björck, H. Pedersen & P. Svärd (Red), *Djuret* (Fronesis nr.56/57, s. 96–106). Malmö: Tidskriftsföreningen Fronesis.
- Sprague, J. (2016). *Feminist methodologies for critical researchers - Bridging Differences* (2. uppl.). Maryland: Rowman & Littlefield.

Thomas, M. A. (2016). Are vegans the same as vegetarians? The effect of diet on perceptions of masculinity. *Appetite*, 97(C). DOI: 10.1016/j.appet.2015.11.021

Åsberg, C., Hultman, M., & Lee, F. (2012) Möt den posthumanistiska utmaningen. I C. Åsberg, M. Hultman & F. Lee (Red.), *Post-humanistiska nyckeltexter* (s. 29–46). Lund: Studentlitteratur AB.

Bilaga 1 - Materialförteckning

Jävligt Gott

Referenskod	Skribent	Titel	Källhänvisning
JG 1 jan	Gustav Johansson	Jävligt Gott gör Månadens burgare på Bastard Burgers	2018, 1 januari
JG 21 jan	Gustav Johansson	Minska ditt matsvinn - Veckomeny!	2018, 21 januari
JG 28 jan	Gustav Johansson	Minska ditt matsvinn - Sju grymma tips som hjälper i vardagen	2018, 28 januari
JG 25 feb	Gustav Johansson	Så blev jag vegan! Mina fem bästa tips på vägen	2018, 25 februari
JG 4 mar	Gustav Johansson	BBQ Baked Beans med ungsbakad sötpotatis	2018, 4 mars
JG 6 mar	Gustav Johansson	Bönder + Veganmat + Vasaloppet = Sant!	2018, 6 mars
JG 7 mar	Gustav Johansson	Lyxig vegansk palak paneer med tofu	2018, 7 mars
JG 11 mar	Gustav Johansson	Hemmagjord pasta med svampsås - så får du tolvåringar att äta veganmat!	2018, 11 mars
JG 18 mar	Gustav Johansson	Vegansk Youtube collab med Kitchen King Benji, mac and cheese och glasstest!	2018, 18 mars
JG 25 mar	Gustav Johansson	Sveriges hållbaraste rätt? Fyra tips för att äta hållbarare!	2018, 25 mars
JG 1 apr	Gustav Johansson	Veganska revbensspjäll med Clara Henry!	2018, 1 april
JG 6 apr	Gustav Johansson	Vi behöver dig!	2018, 6 april
JG 6 jun	Gustav Johansson	Glad nationaldag! Krönika och tio veganska husmansrätter du kommer älska	2018, 6 juni
JG 7 jun	Gustav Johansson	Vegansk paella och ett riktigt bra hållbart investeringstips!	2018, 7 juni
JG 24 jun	Gustav Johansson	#vegoiskolan - gör skolmaten till en valfråga!	2018, 24 juni
JG 3 jul	Gustav Johansson	Jävligt Gotts restaurang One Planet Plate märkt!	2018, 3 juli
JG 19 jul	Gustav Johansson	Vegansk grillad italiensk köttbullsmacka	2018, 19 juli
JG 31 jul	Gustav Johansson	Marinerade bönor med rårisallad och vitlökssås	2018, 31 juli
JG 8 aug	Gustav Johansson	Namninsamling för en ambitiösare klimatpolitik efter valet 2018	2018, 8 augusti
JG 10 aug	Gustav Johansson	Vegansk kebab med bröd gjord på Pulled Vegme	2018, 10 augusti
JG 9 okt	Gustav Johansson	Jävligt Gott möter Elaine Eksvärd - Avsnitt 1	2018, 9 oktober
JG 23 okt	Gustav Johansson	Jävligt Gott gör recepten till WWF och SOK:s projekt Vego i Världsklass	2018, 23 oktober
JG 5 nov	Gustav Johansson	Stort nytt samarbete med Klimatkompensera.se	2018, 5 november
JG 9 dec	Gustav Johansson	Matlagningsevent för företag en stor succé - boka ett eget för våren!	2018, 9 december

*Samtliga inlägg fanns 2019-08-30 tillgängliga via <http://www.javligtgott.se>

Djurens Rätt

Referenskod	Skrivent	Titel	Källhänvisning
DR1 s3	Camilla Björkbom	Slutet nära för nordisk pälsindustri?	Djurens Rätt, nr 1/2018, s. 3
DR1 s3	Camilla Björkbom	Jag tycker!	Djurens Rätt, nr 1/2018, s. 3
DR1 s4	Fia Kamlund	Elefanter och sjölejon ses#intepåcirkus	Djurens Rätt, nr 1/2018, s. 4
DR1 s4	Tina Hogevik	Schylferts griskompisar blev individer	Djurens Rätt, nr 1/2018, s. 4
DR1 s4	Johan Nilsson	När en bok förändrar allt	Djurens Rätt, nr 1/2018, s. 4
DR1 s4		Möten för djuren	Djurens Rätt, nr 1/2018, s. 4
DR1 s6	Redaktionen	Säg kyckling - vad ser du?	Djurens Rätt, nr 1/2018, s. 6
DR2 s3	Camilla Björkbom	En röst för dem som ingen har	Djurens Rätt, nr 2/2018, s. 3
DR2 s3	Camilla Björkbom	Jag tycker!	Djurens Rätt, nr 2/2018, s. 3
DR2 s4	Tina Hogevik	Delfinerna som älskas till döds	Djurens Rätt, nr 2/2018, s. 4
DR2 s4	Johan Nilsson	Snälla ställ en annan fråga	Djurens Rätt, nr 2/2018, s. 4
DR2 s4	Fia Kamlund	Tio år av succé	Djurens Rätt, nr 2/2018, s. 4
DR2 s4		Möten för djuren	Djurens Rätt, nr 2/2018, s. 4
DR2 s6	Redaktionen	Päls och påverkansarbete	Djurens Rätt, nr 2/2018, s. 6
DR3 s3	Camilla Björkbom	"Sorg och kärlek är inte mänskliga egenskaper"	Djurens Rätt, nr 3/2018, s. 3
DR3 s3	Camilla Björkbom	Jag tycker!	Djurens Rätt, nr 3/2018, s. 3
DR3 s4	Johan Nilsson	Förändring kräver tålamod	Djurens Rätt, nr 3/2018, s. 4
DR3 s4	Fia Kamlund	Klimatångest?	Djurens Rätt, nr 3/2018, s. 4
DR3 s4	Tina Hogevik	Stoppa bågjakten	Djurens Rätt, nr 3/2018, s. 4
DR3 s4		Möten för djuren	Djurens Rätt, nr 3/2018, s. 4
DR3 s6	Redaktionen	The Good, the Bad and the Ugly	Djurens Rätt, nr 3/2018, s. 6
DR4 s3	Camilla Björkbom	Att göra-lista för Sverige regering	Djurens Rätt, nr 4/2018, s. 3
DR4 s3	Camilla Björkbom	Jag tycker!	Djurens Rätt, nr 4/2018, s. 3
DR4 s4	Fia Kamlund	Snart är det val - igen!	Djurens Rätt, nr 4/2018, s. 4
DR4 s4	Camilla Björkbom	"Bullets, Bible and Beef"	Djurens Rätt, nr 4/2018, s. 4
DR4 s4		Möten för djuren	Djurens Rätt, nr 4/2018, s. 4
DR4 s6	Redaktionen	Det tar tid att vända ett skepp	Djurens Rätt, nr 4/2018, s. 6

*Samtliga texter fanns 2019-08-30 tillgängliga digitalt via <https://www.djurensratt.se/tidningar>